

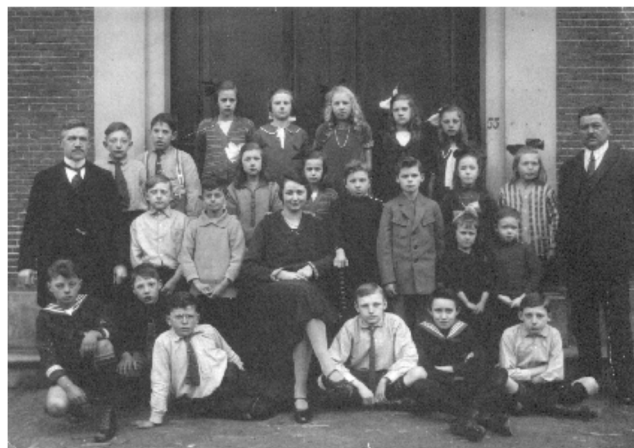
De schoolstrijd

In het begin van de 19e eeuw was er alleen een openbare school in ons land. Die was bedoeld voor alle kinderen van ons volk. Het onderwijs aan die school moest "opleiden tot alle Christelijke en maatschappelijke deugden". Wat die mooi klinkende maar vage doelstelling inhield, was de leerkrachten niet altijd duidelijk. Men gaf er zijn eigen invulling aan. Soms ging dat goed maar daar, waar een school bezocht werd door rooms-katholieke, protestants-christelijke, vrijzinnige en joodse kinderen regende het klachten. Om die tegen te gaan schreef de overheid voor dat het in de school verboden was een boek te gebruiken "dat aanstoot geeft". Daarmee verdween de bijbel uit de school. Veel protestantse en roomse ouders wilden juist wel dat de school een godsdienstige opvoeding gaf in hun geest. Zo begon een strijd voor de vrije, bijzondere school die 80 jaar duren zou (1840 - 1920). Ouders die een bijzondere school wilden voor hun kinderen, konden hun gang gaan. Zij moesten deze echter helemaal zelf betalen en bovendien via de belastingen meebetalen aan het openbaar onderwijs. Men eiste financiële gelijkstelling.

In 1878 nam de Tweede Kamer een wetsvoorstel van de liberaal Mr. Kappeyne van de Capello aan. Deze wet stelde hogere eisen aan o.a. bouw en inrichting van scholen. Voor de bijzonder scholen niet te betalen. Het leek erop dat de minister zo het bijzonder onderwijs onmogelijk wilde maken. Toen ontstond een volksbeweging. In korte tijd tekenden 300.000 protestanten een petitie gericht aan koning Willem III met het verzoek de wet niet te tekenen. Samen met de 164.000 handtekeningen van rooms-katholieken werd op 3 augustus 1878 de petitie op het paleis "Het Loo" aangeboden. Het mocht niet baten. De koning tekende de wet. Toch was er een bewustwordingsproces op gang gekomen. De protestanten organiseerden zich in de Anti-Revolutionaire Partij.

De rooms-katholieken in de Rooms Katholieke Staats Partij. De beide confessionele partijen behaalden in 1889 samen de meerderheid in de Tweede Kamer. Het eerste Christelijke kabinet Mackay kwam tot stand en dat had tot gevolg dat het bijzonder onderwijs gedeeltelijk gefinancierd werd. Er was echter nog een lange weg te gaan.

Pas in 1920, werd, bij de Onderwijswet - De Visser, de volledige (financiële) gelijkstelling van openbaar en bijzonder onderwijs een feit.

Bovenste rij van l naar r: Pauw Verhaar, Niek v.d. Nagel, Jo Zandbergen, Jannie Haantjes, Corrie Varkevisser, Gre barnhoorn, Marie van Egmond,

2e rij: Meester Haantjes, Joop Rhijnsburger, Jan Zandbergen, Henny Haantjes, Juffr. Jené Marie Zandbergen, Louwrens Rhijnsburger, Z.z. Jetze Haantjes, Maartje Brittijn, Jo Rhijnsburger. 2 daarvoor: Bab Imthorn, Johan Brittijn, Meester v.d. Zwart. Onderste rij: Henk van Egmond, Jan v.d. Nagel Jz., Henk Imthorn, Sierik Haantjes, Piet Brittijn, Henk Haantjes

De kleuterschool in de tijd dat Ds. A. Langeler nog voorzitter van het bestuur was en Mevr. M. v.d. Meij - v.d. Meij in het bestuur zat.

De oprichting van de Vereniging voor Christelijk Onderwijs te Valkenburg ZH

Op vrijdag 16 mei 1924 komt een aantal Valkenburgers bij elkaar in de pastorie aan de Hoofdstraat. Onder leiding van Ds. Hermanides wordt gesproken over de stichting van een christelijke school.

Het initiatief lag bij de dominee. In de omliggende gemeenten was reeds lange tijd sprake van christelijk onderwijs, dus waarom ook niet in Valkenburg. De banden tussen school en kerk waren reeds aanwezig. Het hoofd der school, meester Kool, was voorzanger in de kerk. Bovendien was de schoolstrijd gestreden. Sinds een paar jaar kreeg ook het bijzonder onderwijs financiële vergoedingen van het rijk onder dezelfde voorwaarden als het openbaar onderwijs. Een derde argument om op dat moment te komen tot een christelijke school was het feit dat het toenmalige hoofd der school, dhr. Kool, het jaar daarna met pensioen zou gaan.

Aanwezig waren die vrijdagavond de heren P. Noort, B. Imthorn (Azn), D.de Vries, L.Verhaar, D. Bol (Azn) en de dominee. Uiteraard was er al voorwerk verricht en daaruit kwam naar voren dat zowel de gereformeerde als de hervormde broeders hierin samen wilden werken.

Valkenburg kende een openbare lagere school. Het gebouw bestond uit 3 lokalen en herbergde 8 groepen. In die tijd bleef je tot je 14e jaar op school, want vanaf die leeftijd mocht je gaan werken. De meisjes in betrekking en de jongens meestal op het land. Het was ondenkbaar om naast de openbare school een christelijke school te stichten. Het dorp en daarmee het aantal leerlingen was veel te klein voor twee scholen. Dus het stichten van de christelijke school zou gepaard moeten gaan met het opheffen van de openbare school.

Die avond werden er twee acties afgesproken. De plaatselijke overheid informeren over het idee en de mogelijkheden aftasten en daarnaast peilen hoe groot de belangstelling was voor het streven naar christelijk onderwijs.

Die maandag al zaten ds. Hermanides en de heer de Vries op het gemeentehuis bij burgemeester Lotsy. Bij het gesprek was ook aanwezig het hoofd van de school; dhr. Kool. Het gemeentebestuur wilde wel haar medewerking verlenen aan het initiatief, zodat er die week erop, maandag 26 mei, een belangstellenden avond werd belegd in de zaal van Paridon (het café aan de Broekweg). Er waren ruim 50 personen aanwezig. Dominee zette het doel van deze avond uiteen en vervolgens kon men zich door middel van intekening uitspreken voor het oprichten van de vereniging. Nog diezelfde avond was de oprichting een feit en werd er een bestuur gekozen. Naast de dominee waren dat D.de Vries, L.Barnhoorn, P.v.d.Zwart, L.Verhaar, J.Varkevisser en H.Haantjes. De heren Noort, Imthorn en Bol, mensen van het eerste uur, wensten om uiteenlopende redenen niet in aanmerking te komen. De eerste actie van het bestuur was de dorpingen te benaderen zich op te geven voor zover ze dit nog niet gedaan hadden.

Op 13 juni is er een ledenvergadering waar de statuten en het huishoudelijk reglement worden goedgekeurd. In het huishoudelijk reglement is opgenomen dat het bestuur een afspiegeling vormt van de hervormde en gereformeerde gemeenschap. Op dat moment was de verhouding 5 : 2. (503 hervormden en 156 gereformeerden). Ook was er die avond een bestuursverkiezing. Dhr. Barnhoorn en de Zwart hadden het toch te druk, zodat dhr. Bol en dhr. Noort alsnog in het bestuur kwamen.

Tevens werd geopperd een raadslid in het bestuur op te nemen. Uit de statuten blijkt niet of dit ooit is gebeurd. Zeer waarschijnlijk niet, want het openbaar bestuur bemoeide zich slechts zijdelings met het bijzonder onderwijs. Op deze eerste vergadering werd ook de contributie bepaald en een kascontrole ingesteld. De vereniging voor christelijk onderwijs was een feit.

- De realisering.

Het bestuur had nu als belangrijke taak het personeel en de huisvesting te regelen.

Valkenburg kende 94 leerplichtige kinderen en dat aantal is voor 3 leerkrachten te weinig. Daar kwam nog bij dat de ouders van 9 kinderen te kennen gaven te kiezen voor het openbaar onderwijs. Voorwaar een met name financieel probleem. Het weerhield het bestuur er niet van een oproep te plaatsen voor een *hervormd hoofd van positieve beginselen*.

Ook het schoolgebouw kende nog de nodige problemen. De inspectie vond dat het gebouw verbetering behoeft. De burgemeester vond dit niet nodig. Een onafhankelijke derde (dhr. Wirts) moest adviseren. Nu, besturen ging in die dagen voortvarend. Binnen drie weken kon het schoolbestuur de inspecteur melden dat de verbeteringen zouden worden aangebracht op kosten van het gemeentebestuur.

Op 12 januari 1925 werd er een spoedvergadering belegd. De samenwerking tussen hervormd en gereformeerd stond op het spel. Inzet de signatuur van een nieuwe leerkracht. Gelukkig kwam men er uit. In de advertentie werd het in plaats van een of/of een en/en. Het maakte niet uit.

Er kwamen heel wat sollicitaties binnen. Na lang vergaderen bleven er 6 kandidaten over, waaronder één uit Blokzijl. Dat werd een uitje. Naast het dagelijks bestuur ging er nog een bestuurslid mee. De heer Verhaar trok het langste stokje en mocht mee. De overige kandidaten werden op de fiets bezocht.

Om ze goed te kunnen beoordelen werd de kandidaten gevraagd een bijbelse geschiedenisles te geven over het leven van Jozef.

Het waren drukke tijden voor het bestuur. Er werd wekelijks vergaderd. Bovendien moest ieder bestuurslid 15 gulden inbrengen om de onkosten te bestrijden. Drie kandidaten gaven een proefles op de Herv. school in Katwijk a.d. Rijn. Uiteindelijk werd de heer Haantjes uit IJtens met algemene stemmen gekozen. Voor de overige vacatures waren voor elke plaats 4 kandidaten. Uiteindelijk werd Mej. Jenny v. Woerden en onze plaatsgenoot dhr. de Zwart gekozen. De Zwart voor 3 maanden onder voorwaarde dat er voldoende leerlingen zouden zijn. Eind maart was er nog slechts een kind dat naar het openbaar onderwijs zou gaan.

Om de zaken financieel rond te krijgen werd een lening aangevraagd bij de bank. Deze reageerde positief, maar er waren wel 150 handtekeningen nodig. En die kwamen er, een teken dat het dorp enthousiast was. Met het gemeentebestuur werd overeengekomen dat de onderhoudswerkzaamheden nog voor rekening van de gemeente kwamen. Daarbij werd tevens gevraagd de banken te schilderen.

Per 1 juli ging dhr. Kool met pensioen en op 2 juli werd de school officieel in gebruik genomen als protestants christelijke lagere school door de voorzitter Ds. Hermanides. (1 juli ging niet in verband met verkiezingen). Er was niet eens sprake van een overdracht. De burgemeester was zelfs verhinderd. De 'openbare' meester Kool ging en de nieuwe 'christelijke' meester Haantjes kwam. De plechtigheid was sober en bestond uit de bijbellezing 1 Koningen 8 : vs.12-30, gebed, toespraak en zingen psalm 121 vs.1.

Daarna ging het gezelschap op de foto en kwamen er nog andere toespraken van o.a. meester Haantjes en dhr. Bol namens de gemeenteraad, die met name inging op de goede samenwerking. De middag werd besloten met dankgebed.

's Avonds was er een gezellig samenzijn in de school, waar men onder het genot van een bakkie koffie of thee met koek, verzorgd door de heer Paridon, kennis kon maken met de leerkrachten. Er werden psalmen gezongen en er waren de nodige toespraken. Ook de avond werd besloten

met dankgebed.

De eerste 60 jaren van zijn bestaan heette de school gewoon "School met de Bijbel". Het naam-bord dat al die jaren boven de hoofdentree gehangen heeft hangt nu in de aula.

Bij het ontstaan van de basisschool in 1985 waarbij de lagere school samen ging met de kleuter-school vond men dat de school een nieuwe naam moest krijgen. Mevr. E. Imthorn-Meyvogel kwam met het idee een prijsvraag uit te schrijven. Mevr. E. Hoekstra en mevr. P. Rijnveld be-dachten de naam "De Burcht". Zij mochten de school openen door middel van het wegtrekken van de vlag.

Het logo, dat ook in die dagen ontstond is gemaakt door de heer J.A. Troost, indertijd leraar aan "De Burcht". Hij heeft zich laten inspireren door ideeën uit zijn klas.

Het naambord dat nu boven de ingang prijkt is gemaakt door dhr. C. Houwaard.

John Neuteboom, Sam de Mooy, Rob Hogewoning, Ineke Teljeur, Marry Rhijnsburger, Iris de Jong, Beppe Oudshoorn, Elsje Varkevisser, Kees v.d. Zwart, Hans de Kreke. - Dick Oosterlee, Jan Messemaker, Peter Gravekamp, Lia Oosterlee, Gijs Gravekamp, Michiel Kuyt, Dik v. Dijk, Jaap v.d. Hoorn, Meester Zandstra. - Kees Imthorn, Klaas Royers, Jan-Willem van Dam †, Astrid v.d. Werf, Willy Schoneveld, Marjan de Wit, Corrie de Wit, Marjan van Tol. - Marcel v. Ruler, Paul Mizee, Kees Bos, Ruud de Vos.

De eerste jaren.

Het besturen.

Op de eerste (echte) ledenvergadering vond de dominee dat nu de zaak op de rails stond er een andere voorzitter kon komen en stelde hij zich niet herkiesbaar. Maar van de 45 aanwezige leden stemden toch 26 voor de dominee. Hij nam de voordracht in beraad en besloot aan het einde der vergadering alsnog te blijven. Tijdens de rondvraag werd voorgesteld ieder jaar een ouderavond te houden, waar de ouders konden overleggen met het personeel. Iedereen was voor, behalve meester Haantjes.

De eerste jaren waren voor het bestuur vrij rustig. Men kwam slechts vier of vijf keer bij elkaar. De meeste zorg betrof het aantal leerlingen, dat net aan toereikend was voor het handhaven van drie leerkrachten. Het bestuur organiseerde ieder jaar in september een kinderfeest met spelletjes en een traktatie. (Er was nog geen Oranjevereniging). Ook werd ieder jaar een avond georganiseerd voor de leden waarbij een spreker (meestal een dominee) werd uitgenodigd. Het waren de aanleidingen voor een bestuursvergadering.

Na twee jaar draaien vond men dat het goed ging met de school. Alleen de kinderen waren nogal onrustig. Als oorzaak werd genoemd het veelvuldig voetballen van de kinderen. Ook klonk er een ernstige waarschuwing naar de leden op de vergadering in 1928 omtrent de toegenomen verleidingen, zoals een dansgelegenheid in Leiden. De bestuursleden werden ieder jaar met grote meerderheid herkozen. In 1929 moest het bestuur aan de bak. Eerst was daar het eervol ontslag van juf Jenny. Op de advertentie kwamen vele sollicitaties. Na de eerste schifting werd een aantal kandidaten bezocht, vervolgens werd door het hele bestuur een proefles bijgewoond van de meest geschikte kandidaten. Daarna werd meteen vergaderd en de keuze gemaakt. Mej. Egbert werd de nieuwe juffrouw.

Op de vergadering van 8 mei besloot het bestuur dat er een nieuw lokaal moest komen en dat het bestaande gebouw, gebouwd in 1875, niet meer voldeed. Voor het verwezenlijken van de plannen, welke door architect Haasnoot waren gemaakt, moest er grond aangekocht worden van Oosterlee, Bol en de kerkvoogdij. De eerste was niet bereid, de tweede stelde te hoge eisen. Alleen de kerkvoogdij wilde wel meewerken. Vervolgens werd de wed. Brittijn benaderd. Zij wilde wel verkopen maar voor een veel te hoog bedrag. Daar kwam nog bij dat het goedkoopste alternatief van de architect niet acceptabel was voor de inspectie. In totaal was er ruim fl. 20.000,- nodig. Het probleem was de grond van de wed. Brittijn, die nodig was voor het alternatief, waarover zowel de inspectie als de burgerlijke gemeente het eens waren. Het bestuur besloot op 19 september met 6 tegen 1 dan maar te kijken wat een geheel nieuwe school kostte. B en W waren echter tegen vanwege het geld. Overwogen werd twee lokalen op het bestaande gebouw te zetten, maar volgens de architect was dat minstens zo duur als nieuwbouw. Dit laatste plan werd begroot op fl. 25.500,- inclusief het huis van de wed., Brittijn. Voor dit bedrag was inmiddels toestemming verkregen. Op 16 december moest het bestuur de keuze maken, maar de voorzitter vond het bedrag veel te hoog en wilde hier zijn handtekening niet onder zetten. "Als dit plan doorgaat bedank ik als voorzitter."

Weliswaar betaalde de overheid dergelijke investeringen, maar de vereniging moest daarvan 15% zelf ophoesten. Dat bedrag vond de voorzitter niet verantwoord. Bij stemming waren nog vier bestuursleden het met hem eens. Er werd besloten door een andere architect, dhr. Kraan uit Oegstgeest, een alternatief te laten ontwikkelen. Op de ledenvergadering werd gesteld het goedkoopste plan te nemen. Ondertussen was de aankoop van het huis van wed. Brittijn het gesprek van de dag. Het bestuur kwam er echter niet verder mee en besloot alsnog een verbouwplan in te dienen en de onderhandelingen over te laten aan de gemeente. Er werd bijna wekelijks vergaderd. Dhr. Hoek werd aangetrokken als 4^e leerkracht. Bij G.Barnhoorn werd vervangende ruimte gehuurd (het huidige gemeentehuis). In Rijnsburg werden banken geleend en in een extra ledenvergadering kreeg het bestuur toestemming een geldlening aan te gaan bij de bank, of bij een persoon als het goedkoper kon. Het bestuur had goed gegokt, wat betreft de aankoop van de woning. De burgemeester kwam er uit, zodat alsnog het verbouwplan haalbaar werd. Dhr. Haasnoot werd weer ingeschakeld, want zijn plan was toch beter. Naast de verbouw

kwamen er twee nieuwe lokalen. De begroting: bouwsom 15.000,-, meubilair 900,-, grond e.d. 2650,-, honorarium 800,-, totaal 19.350,- Voor de aanbesteding werden 7 aannemers uitgenodigd, waarvan J.P.Bekker uit Katwijk de goedkoopste was. In de zomer werd gebouwd en op 23 december was de officiële opening. Het smalle steegje werd een prachtig voorplein, de smalle gang werd een ruime vestibule met ruime frisse gangen en lokalen. In die tijd bleef men na het officiële gedeelte nog gezellig bijeen, waarbij thee werd geschonken.

Naast de bouwactiviteiten had het bestuur ook nog andere problemen op te lossen. Er was onvrede in het dorp. De ouderavond kwam maar niet van de grond en waarom werden er na toezeggingen nog steeds geen gezangen gezongen. Er was zelfs sprake om maar weer terug te gaan naar een openbare school. Dhr. Haantjes kreeg nadrukkelijk te verstaan van het bestuur, dat hij het zo aangenaam mogelijk moest maken op school.

Omdat er zoveel vergaderd moest worden, werd dat niet meer thuis gedaan, maar in het kantoor van de kalkfabriek. Op een avond in juni moest de bestuursvergadering worden afgebroken door een hevig onweer. Het merendeel van de bestuursleden snelde naar huis. Aan een heel drukke periode voor het bestuur was een einde gekomen. Aan het begin van de dertiger jaren had Valkenburg een geheel vernieuwde school.

Jo Zandbergen; geboren 1914.

Jo Zandbergen; geboren 4 januari 1914, in het huis aan de straatweg, nu nog aanwezig als Hoofdstraat 42.

Toen in 1925 de lagere school overging van openbaar naar het protestants christelijk onderwijs was Jo 11 jaar en zat in de 5^e klas. Van de een op de andere dag verhuisde ze van de openbare naar de christelijke basisschool. Het was een papieren verhuizing, want de gang naar de Kerkweg bleef het zelfde, het gebouw bleef het zelfde en zelfs het lokaal bleef gelijk. Ze was immers in april al overgegaan van de 4^e naar de 5^e klas.

Bovendien werd er altijd al met gebed begonnen en 's middags geëindigd.

Wat er wel veranderde was de meester. Die was gloednieuw. Meester Kool ging met pensioen en meester Haantjes deed zijn intrede. Dat herinnert Jo zich nog goed. *“Die nieuwe meester was veel beter, daar leerde je wat van. Die ander was toch echt te oud geworden.”*

De enige die volgens Jo niet mee overstapte was de familie Jansen, die waren Rooms- Katholiek en gingen scholen in Katwijk.

“De vakken taal, rekenen en schrijven waren er toen ook al. Zo ook aardrijkskunde. Daar kwamen nu bijbelse geschiedenis en psalmversje leren bij. Hoe dat precies ging weet ik niet meer. Ook leerden we noten lezen.

Wat me nog helder voor ogen stond, was in de hoek staan, als je wat had uitgevreten. Daar moet ik nu nog wel om lachen. Slaan met een latje op je hand gebeurde niet op onze school. Tenminste, mij is die straf niet bekend.

Ik kan me ook nog herinneren dat er TBC heerste. We zijn toen allemaal ingeënt. In mijn tijd was er ook een 7^e klas. Die werd doorlopen door kinderen die waarschijnlijk niet verder gingen leren.

Mijn vader was ook betrokken bij de overgang van openbaar naar christelijk onderwijs. Hij was een van de mensen die geld inzamelden voor de vereniging.

Het favoriete spel in die tijd was wegkruipertje doen achter de steunberen bij de kerk. Daarnaast was het hoepel-, knikker-, of tollentijd. Hinkelen en touwspringen was toen ook al in."

Henk Noort; geboren 1920.

Als leerling.

Henk Noort was 4 jaar toen zijn vader in het eerste bestuur stapte van de christelijke school. Zijn vader was penningmeester. Tot 1947 heeft de heer Noort senior in het bestuur gezeten. Zo'n 10 jaar later ging Henk Noort zelf in het bestuur.

Henk ging op 1 april 1926 naar de school aan de Kerkweg. Het gebouw bestond uit 3 lokalen. Per lokaal dus twee klassen. Henk kreeg les van juffrouw Jennie. Deze juf was het jaar daarvoor nieuw begonnen. Juffrouw Hoekstra moest daarvoor het veld ruimen. Deze paste niet op een christelijke school. Het was een groeizame periode in Valkenburg, want in 1930 werd er een lokaal bij gebouwd. Henk zat toen al in groep 5 bij meester Haantjes. Wellicht omdat zijn vader in het bestuur zat werd Henk het lievelingetje van de meester. "Tenminste ik mocht allerlei leuke dingetjes doen, zoals brieven wegbrengen onder schooltijd."

"Maar ik herinner me ook nog de draai om de oren van diezelfde meester Haantjes.

Het was voorjaar en heel warm. Voor schooltijd ging ik nog even zwemmen in de Wetering. Daardoor kwam ik iets te laat op school in mijn nog natte zwembroek. Ik moest dit niet meer doen. Letterlijk: "Niet meer zwemmen, Henk, denk er om." Maar ja, in het speekwartier was het nog steeds warm en ik had de zwembroek nog aan. Het personeel had de gewoonte koffie te drinken bij de bovenmeester thuis en er bestond nog geen pleinwacht. Dus Henk nam weer een duik. Laat meester de Zwart nu net besloten hebben een (eenmalige) pleinwacht in te stellen. Ja, en daar was dus de draai om de oren.

De lei met griffel was in mijn tijd afgeschaft. We schreven met potlood en met inkt. De inktpot zat in de bank. De meiden hadden eens in de week handwerken, dan mochten wij tekenen. Dat gebeurde met Oost-Indische inkt. Ik weet nog dat Peet het potje een keer omgooide.

We zaten met ongeveer 30 personen in een lokaal. De lessen waren van 9.00 uur tot 12.00 uur en 's middags van 2.00 uur tot 4.00 uur. Op woensdag - en zaterdagmiddag waren we vrij. Aardrijkskunde besloeg ook in mijn tijd al de hele wereld. Op de vraag: noem de twee grootste rivieren van Amerika kreeg ik de hele klas aan het lachen toen ik onder andere zei "de Misse Pissie".

Naast juffrouw Jenny en meester Haantjes was ook meester de Zwart aan de school verbonden. Meester de Zwart was een Valkenburger en kon heel mooi vertellen. Deze meester deed klas 3 en 4.

Voor het bestuur was deze meester enigszins problematisch. Zo liet deze man nog wel eens een "knoop" en hij fietste op zondag. Het bestuur durfde het hem niet te verbieden.

In elk lokaal stond een kachel van Godijn. Dat gaf nogal eens een geplof en rook in de klas. We hadden dus bij de school een kolenhok. Het kolenscheppen werd door de leerlingen niet als straf gezien. Dat was echt een verzetje. Nee, als er straf werd uitgedeeld, dan waren dat net als nu gewoon strafregels. 100 keer: *Ik zal het niet meer doen meester*. Eenmaal leverde ik deze in met onder de eerste regel allemaal herhalingskomma's. De meester kon er toen om lachen, maar u begrijpt dat hij hier maar één keer in traptte.

Als bestuurslid, van 1956 tot 1978.

Toen ik eind jaren '50 in het bestuur kwam was dominee Lekkerkerker voorzitter. Daarnaast zaten ook Jaap vd.Mey, Gerrit Barnhoorn. Arie v.d. Nagel, Jan Varkevisser en Jan vd.Nagel Hzn in het bestuur. Varkevisser zat er toen al van af de oprichting in. Bij zijn aftreden was het de bedoeling hem een koninklijke onderscheiding te geven. Het bestuur was echter te laat met het aanvragen. Het jaar daarop werd er niet meer aan gedacht.

Secretaris vd.Mey moest ook worden opgevolgd. "Ik weet een goeie", zei Jan van de Nagel, "laten we Hans vragen". En zo kwam Hans Imthorn in het bestuur.

Het was in die tijd ondenkbaar dat er een vrouw in het bestuur zat.

De eerste belangrijke taak die ik als bestuurslid tegen kwam, was het zoeken naar een opvolger voor bovenmeester van der Berg. (Dat leek een onmogelijke opgave). De sollicitatie commissie leunde sterk op de visie van Meester van der Berg. Uiteindelijk bleven er twee kandidaten over. We gingen ze met een bezoek vereren. Bij de een werden we onthaald met koffie en gebak. Veel blabla, maar we zagen de rommel in zijn klas. De ander was veel bescheidener en dat sprak ons wel aan. We namen hem, meester De Heus.

Het viel niet altijd mee als bestuurslid, met name de personele kant vereiste nogal wat. Zo stapte ik een keer in het Austin Seventje van dominee Lekkerkerker om samen met hem naar Den Haag te rijden. Daar woonde een van onze invalkrachten, die echter nogal vaak niet op kwam dagen. Het bestuur besloot hem te ontslaan. En een enthousiast lid had de brief ook maar gelijk verzonden. Dat ging echter niet zo gemakkelijk als in 1925. Om de zaak recht te zetten gingen wij naar Den Haag. Op zijn huisadres was hij niet. Volgens de burens was hij bij een vriendin, die woonde halverwege de Laan van Meerdervoort. Gelukkig hij was er. We hebben hem onze grieven verteld en het voorstellen hem te ontslaan. Dat vond hij prima, Valkenburg was toch te ver. Subtiel werd door dominee opgemerkt dat de brief er zeer snel zou zijn.

Een taak als bestuurslid was het bezoeken van de klassen. Iedere klas moest één maal per jaar door ieder bestuurslid worden bezocht. Dat betekende toch 6 ochtenden vrij nemen van je werk.

De nu nog steeds gehouden Uniecollecte werd in onze tijd door de bestuursleden gelopen. Dat was ook een min of meer verplichte taak voor een bestuurslid."

Na 22 jaar vond Henk Noort het genoeg. De fusie met het kleuterschoolbestuur kwam er aan. Tijd voor een nieuwe lichter. Samen met zijn vader heeft de familie Noort 45 jaar de school gediend.

De jaren dertig.

De crisisjaren.

Bijna iedere vergadering was er onder de ingekomen stukken een aantal aanvragen voor steun van andere christelijke scholen. Hoewel onze school de eindjes aan elkaar kon knopen, was er geen ruimte om de gevraagde steun te honoreren. Juf Egberts ging per 1 aug. 1930 weg. Op de advertentie kwamen 46 sollicitaties binnen. Na een eerste selectie zou er een aantal worden bezocht door een delegatie van het bestuur. Dat was deze keer heel bijzonder, want het bestuur ging met de ...auto. De commissie was unaniem en zonder proefles te geven werd **juf Elsenaar** benoemd.

Zij vertelt hierover het volgende: "Van okt. '30 tot jan.'38 was ik verbonden aan de school. Het waren de crisisjaren, overal bezuinigingen. Eerst had ik klas 1, maar later moesten we een leerkracht missen en kreeg ik 2 klassen. Er was een jaar bij dat ik 52 kinderen in de klas had. Hieronder 4 kinderen uit een woonwagenkamp, die bijna nooit naar school waren geweest. Na een maand diende de vader een klacht in. Hij vond dat zijn kinderen nog niets hadden geleerd; ze kenden nog steeds niet het ABC. Een paar weken later gingen de kinderen in Katwijk naar school. Voor mij een hele opluchting. Ter ondersteuning werden Kwekelingen met acte aange-steld. Zij waren niet zo duur en konden zo werk ervaring opdoen. Op onze school zijn Trijntje Troje en later Frouwien Kuipers geweest. De laatste heeft mij opgevolgd.

Ik heb goede herinneringen aan Valkenburg. Mijn ouders woonden in Arnhem en daar ging ik alleen in de vakanties naar toe. Ik was altijd welkom bij het gezin van meester Haantjes." Aldus de 93-jarige mevr. A.Boddendijk-Elsenaar

De eerste bestuurswisselingen werden een feit. Dhr. Bol en dhr.L.Verhaar werden opgevolgd door dhr.P.Verhaar en A.Zandbergen. Op dezelfde ledenvergadering vroeg Jan Gra-vekamp of het werk van het bestuur niet betaald kon worden dan was het ook voor men-sen van werknemerszijde mogelijk om in het bestuur te komen. Barend Imthorn ging daar op in, alsof werkgevers tijd over zouden hebben. Op diezelfde avond stond ook de radio ter discussie. Wie had die in de school gezet, was de vraag van Chris Imthorn. Is dat niet schadelijk voor het onderwijs. De radio was door dhr. Perk geschonken en zolang de uit-zendingen niks kostten, vond het bestuur het goed. "Hij wordt alleen gebruikt in bijzondere gevallen," aldus meester Haantjes.

In 1932 overwoog het bestuur de oude pastorie te kopen voor eventuele uitbreiding, zodat niet weer zo moeizaam onderhandeld behoefde te worden te zijner tijd. De leden vonden het maar zo zo. Uiteindelijk kocht de gemeente de oude pastorie met een optie van de school voor de grond. Tegelijkertijd speelde ook het aantal leerlingen. Het zou moeilijk wor-den de 4^e leerkracht, meester Blom had meester Hoek inmiddels opgevolgd, te handha-ven. Geprobeerd werd de Valkenburgse kinderen, die op de gereformeerde school in Kat-wijk gingen, terug te halen.

In 1934 was er ook crisis in het bestuur. Op de ledenvergadering werd de nieuwe dominee Steenbeek als voorzitter gekozen. Tot dan toe had de heer D.de Vries twee jaar lang de hamer gehanteerd. De dominee was niet ter vergadering, maar liet weten de benoeming niet te aanvaarden. Daarnaast zou hij ook zijn kinderen van school halen. Hij vond het geen goede zaak dat meester Haantjes kerkvoogd was. Naar aanleiding van de discussie bedankten ook de heren Verhaar en Haantjes als bestuurslid. De houding van dominee werd door het bestuur ernstig **bejammerd**. Er kwam een buitengewone ledenvergadering om drie nieuwe leden te kiezen. Na een aantal stemmingen werden de heren M. Brussee, L. Bloemendaal en Joh.v.d.Nagel gekozen. Twee heren waren niet aanwezig. Zij werden direct thuis benaderd om hun benoeming te aanvaarden. Dhr. Brussee weigerde. Er volg-de een nieuwe stemming. J.Bol en B.Imthorn kregen evenveel stemmen. Bij loting werd B.Imthorn gekozen. Dhr. vd. Nagel stapte na een jaar al weer op. Voor hem in de plaats kwam H.Imthorn in het bestuur.

Het bestuur kreeg vanaf de zomer 1934 te maken met de ziekte (tuberculose) van meester Haantjes en moest op zoek naar een vervangend hoofd. Dit liep via het ministerie, want de wachtgelders gingen voor. Dhr. Scheffer werd als waarnemend hoofd aangesteld. Juist in een tijd dat we terug moesten naar drie klassen. Het bestuur ging op zoek naar geldmiddelen om een kwekeling te kunnen aanstellen, omdat het ondoenlijk was de kinderen in drie lokalen te stoppen. De eerste kwekeling die werd aangesteld, was mej. Dikken.

Een staaltje van daadkrachtig besturen: Ter vergadering kwam een klacht van de Vries over de behandeling van zijn zoontje door het hoofd der school. Wat bleek: zoontje moest nablijven, waarop pa hem uit de school haalde. Hierop werden onvriendelijke woorden gezegd door de vader en het hoofd. Het bestuur besloot dhr. De Vries direct te laten komen, waarop de zaak werd uitgepraat.

Per 1 januari 1936 mocht de school weer een 4^e leerkracht aanstellen. Op de advertentie kwamen 74 sollicitaties binnen. Uiteindelijk werd de heer Sierat benoemd.

Het ziekteverlof van meester Haantjes moest steeds verlengd worden, dat was op zich niet zo'n probleem, alleen moest telkens weer een ander waarnemend hoofd worden aangesteld, omdat de functie maar tijdelijk kon worden vervuld; dus geen vastigheid. Zodra daar kans op was, gingen de mensen weg. Achtereenvolgens kwamen na dhr. Scheffer, dhr. Lievaart (slechts 1 maand), dhr. Verhagen, dhr. Otter, dhr. Visser en tenslotte dhr. v. Neutegem. Toen in 1937 het ziekteverlof wederom verlengd moest worden wilde men ook de aanstelling van dhr. Neutegem verlengen. Daar was weerstand tegen met name door secretaris Zandbergen omdat de man gereformeerd was. Het hoofd moest een hervormde zijn. Dhr. B. Imthorn vond het hoofd echter zeer goed functioneren en vond dat deze moest blijven. Na stemming (6 tegen 1) bleef Neutegem tot 1 oktober 1937. Vanaf die tijd mocht meester Haantjes, na drie jaar ziekte, weer les geven.

Johannes Imthorn, geboren febr. 1924 en Annie Rhijnsburger, geboren aug. 1924.

Hans en Annie, twee rasechte Valkenburgers, geboren aan de Straatweg. In april 1930 gingen zij samen voor het eerst naar school. Annie was toen nog 5, maar er was een regel dat als men in een jaar 6 werd, men in april naar school mocht. Zo gingen er dus velen al met hun 5^e naar school. Het bijzondere voor de kinderen die in 1930 voor het eerst naar school gingen, was dat zij niet naar de Kerkweg liepen, maar naar de voormalige burgemeesterswoning; Huize Welgelegen (het huidige raadhuis). Er werd les gegeven in een soort uitbouw. "Vanuit de klas keken we zo op de Rijn."

Aan de Kerkweg werden twee nieuwe lokalen bijgebouwd, die eind 1930 klaar waren.

Vanaf die tijd ging iedereen weer naar de Kerkweg. Juffrouw Egberts ging niet mee. Er kwam dus ook een nieuwe juf; juffrouw Elzenaar. Daarnaast waren juf Troje en Juf Dikken in de jaren '30 ook nog actief geweest op school. Terwijl de juffen regelmatig wisselden, waren de meesters standvastiger. Favoriet was meester de Zwart en niet alleen omdat hij zo mooi kon voorlezen. In de jaren dertig was vooral het voetballen op het kerkplein een van de meest geliefde bezigheden bij de jongens. Ja en dan ging er nog wel eens een bal stuk en die ballen waren knap prijzig. En dan was daar meester de Zwart met een nieuwe bal. Die man had ze gewoon in voorraad. Een bijzonder man.

In 1937 was er een crisis in de school. Meester Haantjes was maanden ziek geweest. Hij had de gevreesde TBC, maar was weer beter verklaard en kon dus weer naar school. Dat viel niet bij iedereen in goede aarde. Zowel bij de ouders als bij het bestuur was er tweespalt. Bakker ten Haken had ook zo zijn bedenkingen. Waarop een bestuurslid hem zei dat als hij de ziekte had gehad men toch bij hem het brood bleef kopen. "Ja," zei ten Haken, "niet meer dan een halfje en dan nog voor het konijn."

Hans en Annie zaten toen nog steeds op school, want je bleef tot je 14^e jaar op de lagere school

en ging dan aan het werk. Er was slechts een enkeling die naar een andere school ging. Tuinbouw- en huishoudschool waren er nog niet.

Het meubilair op school bestond uit dubbele banken. De jongens zaten rechts en de meiden links. Maar er was genoeg gelegenheid voor Hans en Annie om samen op te trekken. Ze hadden verkeer. En hoewel het een poosje uit is geweest zijn ze nu al ruim 50 jaar getrouwd.

Als bestuurslid, van 1962 tot 1977.

“Op advies van Jan van de Nagel werd ik in 1962 met algemene stemmen gekozen. Nu zal dat altijd wel gebeuren, maar ik was bij wijze van spreken nog eerder benoemd dan dat ik gevraagd was. Ik werd meteen secretaris en dat ben ik zo'n 15 jaar geweest. Precies de periode dat de heer de Heus de leiding had over de school. Een periode waarin het bestuur vrij nauw betrokken werd bij het in goede banen leiden van de school. Het ging niet altijd even vlotjes.

Het was ook de periode van verandering binnen het bestuur. Het was tot dusverre een vanzelfsprekendheid dat de hervormde predikant voorzitter was en de 2^e voorzitter van gereformeerde huize. Maar toen Ds. Lekkerkerker in 1967 vertrok, vond zijn opvolger Ds. Zonneveld het niet nodig voorzitter te worden. Als voorzitter werd benoemd dhr. v.d. Werf. Henk Noort was 2^e voorzitter.

In die tijd deed ook de vrouw haar intrede in het bestuur. Daar werd zelfs een buitengewone ledenvergadering voor belegd (zie uitnodiging). Mevr. v d. Vegte en Mevr. Rie Visscher-Slootweg werden de eerste vrouwelijke bestuursleden.”

Verder heeft Imthorn ook nog met Dick Bol en Henk Bos in het bestuur gezeten. Als secretaris van de vereniging had je veel steun van de administrateur. Jarenlang is de administratie verzorgd door Arie Bol.

Valkenburg groeide en de school groeide mee. Begin jaren '70 werd een vleugel bij gebouwd met een schitterende gemeenschapszaal en groeide de school naar 9 klassen en met daar naast nog een kleuterschool met 4 klassen en een speellokaal.

De school in oorlogstijd.

Gertjan Varkevisser geboren 1931.

Toen Gertjan in 1937 naar school ging kwam hij in de klas bij juffrouw Kuiper. De school begon om 9.00 uur en om 11.00 uur mocht hij weer naar huis. Dan kwam mejuffrouw Corrie de Zwart (de zus van meester de Zwart) met de koffie. Na de pauze hielp zij dan juffrouw Kuiper met de handwerkles. De andere klassen gingen door tot 12.00 uur. 's Middags was er school van twee tot vier. Dat was best een hele tijd. Zeker als je tot dan toe alle vrijheid had om lekker in het dorp te spelen. "Het leek mij en Arie Doldersum dan ook heel gewoon dat we 's middags lekker in de polder gingen spelen. We liepen de Broekweg af, maar de hond van Van Egmond hield ons tegen. Inmiddels was zus Gré al aan het zoeken en uiteindelijk waren we om half 4 op school. We moesten nablijven. De discipline van de school werd ons toen duidelijk.

De school rook altijd sterk naar een reinigingsmiddel, lysol. Jan Pieter de Zwart was de schoonsmaker. Ik ruik die lucht bij wijze van spreken nog."

Meester Haantjes was nogal ziekelijk en werd vaak vervangen oa. door zijn eigen zoon, die ook onderwijzer was. In 1938 kwam er een nieuw hoofd. Meester van de Berg zou de komende 20 jaar een sterke stempel drukken op het reilen en zeilen in en rond de school en de Valkenburgse gemeenschap.

Gertjan zat net een maand in de 3^e klas bij meester Sierat, toen de oorlog uitbrak. Na twee jaar op die oude houten banken, zaten ze nu op nieuwere met een gietijzeren onderstel. Juist hierdoor kan hij zich die overgang nog goed herinneren. Tenslotte zat hij er maar een paar weken.

- 10 mei 1940.

Meester van de Berg, net een half jaar hoofd van de school, schreef het volgende: *"Donkere wereld. Had men ooit kunnen vermoeden dat ons kleine dorp zo midden in de vuurlinie zou komen te liggen? Wij wisten zo weinig wat oorlogvoeren betekende, dat ik op 10 mei 's morgens om half negen naar onze school ging om te kijken of er nog kinderen naar de school toe gekomen waren. Daar lagen de banken stuk gegooid op het schoolplein; deeltjes van onze nieuwe rekenmethode lagen vertrapt door de gang, wandplaten werden gebruikt bij het spalpen van armen en benen. Mijn eigen lokaal was dodenkamer. Ik was niet meer in staat te beschrijven hoe mijn stemming was, toen ik naar huis terugliep."*

- de oorlogsjaren.

De school diende in de oorlogsdagen als noodhospitaal. Maar ondanks een groot rood kruis op het dak werd de school door vele granaten geraakt en was er na 5 dagen niet veel meer over van het gebouw. Valkenburg was in rouw om de dood van 24 burgers. Eén van hen was de 17-jarige Jan Varkevisser, de oudste broer van Gertjan.

Men probeerde zo snel mogelijk weer enige regelmaat in het dorp te bereiken. Met name naar de kinderen toe was dit belangrijk. Met hulp van de omliggende gemeenten werd provisorisch een school ingericht in een loods van Maarten Brussee, die een groenteinmaakbedrijf had. De loods stond op de plek waar nu de Hanab is gevestigd (aan het einde van de Bloemenlaan). De jongste kinderen, dus ook Gertjan, hadden 's morgens school en de ouderen 's middags.

Meester Sierat: *"In een rustig hoekje onder het afdak werd de bijbelse geschiedenisles gegeven. Ik vertelde aan klas 3 het verhaal over de uittocht uit Egypte en wel de 10^e plaag. Stil en aandachtig zat de klas te luisteren. Ze hadden pas zelf zoveel angst en spanning beleefd aan de beschietingen. Er zou iets gaan gebeuren. Er hing boven Egypte een dreiging in de lucht..... En toen, plotseling klonk het ronken van motoren, het daverende geluid van aanstormende vliegtuigen en knetterende salvo's. Een luchtgevecht vlak boven ons. Met een dreunende slag stortte een toestel neer aan de overzijde van de Rijn. Voor ik wist wat er gebeurde liep de hele klas over*

het erf verspreid, huilend en hollend naar huis. Daar stond ik alleen temidden van de omver gesmeten stoelen en hield mijn hart vast voor het gevaar, waaraan ze waren blootgesteld.”

In die periode zat de vader van Gertjan, Jan Varkevisser, in het bestuur.

Het herstel van de school aan de Kerkweg liet op zich wachten. De wetenschap, prof. Van Giffen, kreeg gelegenheid om opgravingen te doen naar resten uit de Romeinse periode. Dus moest er naar een definitievere huisvesting worden gezocht. Halve dagen school is wel leuk, maar dat kon niet te lang duren. De laagste twee klassen gingen naar het zaaltje van de Vries. De anderen gingen naar de Rijnstraat in Katwijk Binnen. Groep 3 en 4 in het gebouw van de jongelingsvereniging en de overigen in het gebouw waar nu de apotheek is gevestigd.

In september 1942 was de vernieuwde school klaar en konden de kinderen weer terug naar de Kerkweg. Bij de verhuizing vanuit Katwijk werd iedereen ingezet. De meeste spullen werden door de leerlingen lopend verhuisd. De school bestond wederom uit 4 lokalen. Bovendien was de school voorzien van centrale verwarming (gestookt op kolen). In de lokalen stonden schoteltjes met water, want anders kregen de kinderen een droge keel.

“De schooldag begon iedere ochtend met bijbelse geschiedenis. We moesten iedere week een psalmversje leren, eh twee, ook op de zondagschool. Verder hadden we naast rekenen, taal en schrijven ook aardrijkskunde, natuurkunde en vaderlandse geschiedenis (zonder Duitse invloeden). Hoewel, Koninginnedag werd niet gevierd. Dat feest heb ik maar één keer meegemaakt. Dat was in 1938, ik zat in de 1e klas. In samenwerking met de Oranjevereniging werden er spelletjes georganiseerd op het schoolplein; blokjes rapen, vlaggetje steken, was ophangen, zakkenlopen. Tot ver in de jaren '60 zouden deze spelletjes zeer populair blijven. In 1939 werd het feest in verband met de mobilisatie niet gevierd.

De grote vakantie viel altijd in de maand augustus en duurde 4 weken.

Meester Sierat was een sterke man die aan krachtsport deed. Hij gaf de gymnastiekles. Meestal buiten op het schoolplein, maar ook op het naburige veldje. Hoog- en verspringen waren favoriet. Bij slecht weer werd de gymles op de gang gegeven. Meester Sierat was ook heel streng en regeerde met ijzeren vuist en kon harde klappen geven. Maar door het geven van de gymles en als leider van de jongensclub genoot hij toch een zekere populariteit. Meester de Zwart was een aardige man. Toch weet ik dat hij een keer het latje (bamboestokje) hanteerde. Dirk Meyer was het slachtoffer. Joop Russchenberg had de beurt: Joop vul aan; een kuddeschapen meester. Goed, een troep..... kraaien meester. Ja, en de bijnaam van meester de Zwart was 'kraai'. Hoewel Joop niet de bedoeling had meester te beledigen, schoten Dirk en ik keihard in de lach en werd het latje toch zijn deel. Het was in de 6^e klas dat klasgenoot Joop Russchenberg is overleden na een ernstige ziekte. Een gebeurtenis die diepe indruk maakte.

Meester de Zwart kon ontzettend mooi voorlezen. Zo was op zaterdagochtend de bel al lang gegaan en iedereen al weg, behalve wij. Het was zo spannend, dat meester nog even doorlas. Juffrouw Kuyper was inmiddels vervangen door juf van Gendt en die was op haar beurt opgevolgd door juffrouw Minderhout. Ook iemand die de tucht hoog in het vaandel had.”

Gertjan moest eveneens tot zijn 14^e op school blijven en kwam dus bij meester van de Berg in de klas. Ook die was behoorlijk streng en een streber. De lessen gingen bij hem gewoon verder. De Valkenburgse kinderen die naar het voortgezet onderwijs gingen waren dan ook al een stukje verder. (Het voortgezet onderwijs startte in september).

Het laatste jaar (1944/45) mocht Gertjan allerlei klusjes opknappen. Samen met Bram Oosterlee gingen ze materiaal halen voor de school bij Boekhandel Van der Berg in Katwijk. “Als vervoermiddel hadden we een zeepkist in elkaar gezet. Er was zo aan het einde van de oorlog niet veel meer. We kwamen terug met 15 schriften en 5 potloden voor de hele school. De kwaliteit van de schriften leek op wc papier; van die houtvezels. Je ging er zo doorheen.”

De winter van '44/'45 was erg streng en er was nauwelijks materiaal om de kachel te stoken. De school begon pas om 11.00 uur en duurde tot 15.00 uur. Begin april moest de school ontruimd worden. De Duitsers vorderden het gebouw. Toen eindelijk alles buiten stond, ging het allemaal niet door en kon de school weer worden ingeruimd.

Op 25 april 1945 werd Gertjan 14 jaar en mocht van school. 10 dagen later was de oorlog afgelopen.

De eerste jaren na de oorlog.

Jaap Slootweg, geboren 1939.

Jaap zat van 1946 tot 1952 op de school met de bijbel en heeft daar een gouden tijd beleefd. Het was heel duidelijk de tijd van Meester van de Berg, die de dienst uitmaakte en niet alleen op school. Ook in de kerk drukte hij zijn stempel en niet altijd tot genoegen van Pa Slootweg, die (ook) in de kerkenraad zat. Jaap wist de andere dag op school al gauw hoe laat het was. Want als het weer eens mis was gegaan op de kerkenraadsvergadering moest hij het bezuren. "Ik hoefde maar dit te doen en pets. Thuis zei ik dan altijd: zo pa het was weer eens raak zeker. Ja, meester van de Berg had je er goed onder. Toch hadden we hem steeds weer tuk met de tweeling Krijn en Arie Oosterlee. Krijn deed het en Arie kreeg er voor op zijn kop.

Meester Berghout werd door iedereen kale Nico genoemd. En dat moest ik een keer bezuren. "Zo, ventje, vervelend ventje, dat is niet zo mooi wat ik van jou hoor." En de wang werd steeds roder. Maar meester Berghout speelde mooi viool. En toen tijdens het spel een snaar brak en in zijn gezicht vloog, lagen we onder de bank van het lachen.

Meester van de Berg kon heel mooi orgel spelen en verhalen vertellen. Op het Kerstfeest van de Zondagschool vertelde hij altijd het kerst verhaal. Je voelde de wind waaien als hij daar over vertelde. We hebben ook nog een tijdje les gehad van de dochter van Meester van de Berg, toen de meester een tijdje uit de running was.

Van meester de Bruin kregen we gymnastiek, altijd buiten. Bij slecht weer kregen we het gewoon niet."

- buiten schooltijd.

"Ik kan me niet herinneren dat we huiswerk hadden. Buiten het psalmversje moesten we af en toe wat over geschiedenis leren, maar verder was het vrijheid en blijheid troef. De spelletjes op het plein waren nog steeds dezelfde als uit de jaren '20. Knikkeren, tolleren, hoepelen (was een rage), maar ook polsstokspringen was in en pinkelen. Pinkelen is een stokje op twee rechtop staande stenen leggen, en vervolgens met een lange stok deze zover mogelijk wegslaan. Maar er waren ook fantasiespelletjes. Zo speelden we 'paardje'. Dan kreeg je een brok touw om de schouders en was jij het paard. En we speelden 'soldaatje'. Begin jaren '50 zat het dorp vol met oefenende soldaten. De jeugd speelde hen na. Rond de 'Slotlaan' kwam je veel strijdende Valkenburgertjes tegen.

De jeugd uit die tijd had ook te maken met de opgravingen in het dorp en de naweeën van de 2^e wereldoorlog. Met een vast ploegje trokken we vaak de polder in. De watering en andere sloten werden uitgebaggerd en onderzocht op wapens. Deze hadden de Hollanders daar verstopt. Zo vonden we een keer een geweer, dat nog geladen was ook. En wij maar dollen met dat ding. Op een middag deden we de vondst van ons

leven. We waren met Wim Peet, Jan Schoneveld, Rein vd. Mey en Aad van Zelst (de jongens van de Katwijkerweg). We vonden een trommel vol met munitie. Onder de snelbinders achter op de fiets brachten we de trommel naar de politie. Nu, meneer Dorrestein had het niet meer: Zet neer die rommel en maak dat je weg komt. Vlug wat, kwajongens dat is levensgevaarlijk. Wisten wij veel.

En dan lag daar midden in het dorp een berg met Romeinse schedels. Het waren er zoveel, dat je er niet bij stilstond dat dat ooit mensen zijn geweest. Ja en dan lijkt zo'n schedel al gauw op een voetbal. Als we munten vonden, en dat gebeurde nog al eens moesten we die inleveren bij Prof. Van Giffen en zijn mensen. Dat kwamen ze speciaal op school vertellen. Als beloning kreeg je dan 2 kwartjes.

De buurman naast de school, boer Willem van Egmond, maakte af en toe dankbaar gebruik van ons. Dan riep hij over de muur van het plein: "Jongens straks komen hooi

trappen." Dat was niet aan dovemansoren gericht. Lekker ravotten in het hooi, zodat dit inzakte, waardoor er weer hooi bij kon.

Ijsvrij hadden we niet zo vaak. Maar dat gaf niet, want de winters waren toentertijd lang genoeg om lekker te kunnen schaatsen. We kregen alleen ijsvrij als de kachel was uitgevallen. In de lagere klassen kregen we op 5 december bezoek van Sinterklaas en Zwarte Piet. Ik weet eigenlijk nog niet wie dat toen waren. Zelf ging ik samen met Wim Meyer als Zwarte Piet verkleed in die tijd ook bij de mensen langs en we begonnen steevast bij Meester van de Berg en die vond dat weer prachtig.

Kortom, het was echt een gouden tijd op school.

In 1999 had Jaap een uitgebreid weerzien met de school. Groep 3 van de juffen Linda en Ida huisden 3 maanden in de kerk, waar Jaap koster is. Ome Jaap had wederom een gouden tijd; de kinderen droegen hem op handen.

Lydie Ouwersloot, van de Nagel, geboren 6 april 1940.

Lydie moest bijna een jaar wachten voordat zij naar school ging. De regel dat je met je 5^e al op 1 april naar school mocht als je in dat jaar 6 werd, was afgeschaft. Nu dat vond Lydie heel niet erg, want het leek haar maar niks. Dat Lydie niet graag naar school ging, kwam omdat zij links was. Ook haar zus Ank was links en die moest rechts leren schrijven op school. Dan werd zelfs haar linkerhand op haar rug gebonden en als ze toch eens links schreef dan dreigde de liniaal. Geen prettig vooruitzicht. Maar Lydie had geluk. In 1947 werd wettelijk bepaald dat links schrijven ook was toegestaan. En zo mocht Lydie van juffrouw Minderhout gewoon links schrijven. Juffrouw Minderhout was een schat. Zij gaf ook handwerkles en voor de kinderen die links waren had deze juffrouw in haar avonduren de patronen omgezet.

Naast de juffrouw bestond het team uit nog 4 mannen: de meesters Schoonbeek, de Bruin, Berg-hout en het hoofd, meester van der Berg. In de 6^e klas speelde het links schrijven nog steeds. De meester vond het maar niks, terwijl het schrift er heel verzorgd uit zag. Zo herinnerde Lydie zich, dat tijdens een klassenbezoek van het bestuur bestuurslid Barnhoorn haar een compliment maakte. "Daar heb je zeker wel een mooi cijfer voor." "Een vijf meneer." Dit vond Barnhoorn niet terecht en hij sprak de meester hierop aan.

Het eerste schoolreisje ging te voet naar de duinen, maar ook het Wassenaars dierenpark was in die tijd al een jaarlijks terugkerende gebeurtenis. Onder begeleiding van het team en het bestuur, want die gingen ook mee. Op het programma stond ook de Heilige Landstichting in Nijmegen. Hier werden bijbelse verhalen uitgebeeld. Met de trein was dat een hele gebeurtenis. Austerlitz, Artis en de Bedriegertjes in Arnhem waren eveneens bestemmingen van het schoolreisje.

Ook in deze tijd bestond de laatste groep uit vele leeftijden. Het vervolgonderwijs begon pas in september, dus ging je naar klas 7 voor een half jaar. De aanstaande leerlingen voor MULO en HBS kregen voor schooltijd bijles van Meester van de Berg in het vak Frans. Begin jaren '50 was het nog steeds gebruikelijk dat, als je niet verder ging leren, je tot je 14^e verjaardag op school bleef.

De jaren vijftig.

Donderdag 29 juni 1950.

's Avonds om 8 uur was er ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van de christelijke school een herdenkingsdienst in de Hervormde kerk. De dienst werd geleid door Ds. L.I. Baas, die tevens voorzitter was van de vereniging.

De dienst begon met het zingen van Psalm 103: 1 en 3. “
Loof, loof den Heer, mijn ziel met alle krachten.”

Na de schriftlezing en gebed was er het openingswoord door de voorzitter en dat werd gevolgd door een herdenkingsrede door Ds. S.R. Hermanides; de dominee die het initiatief had genomen tot het oprichten van de Christelijke school. Daarna kwamen de schoolkinderen aan de beurt. Zij zongen twee liederen.

“Neem mijn leven laat het Heer, toegewijd zijn aan uw eer.” en

“U geldt de zaak, Uw roem, Uw eer, de zaak waarvoor wij staan.

En juist, omdat ze uw zaak is Heer, kan zij niet ondergaan.”

Het woord was nu aan het hoofd der school A. v.d. Berg, die een historisch overzicht gaf van 25 jaar Christelijk onderwijs in Valkenburg.

Daarna waren de schoolkinderen weer aan de beurt. Nu, samen met de aanwezigen, werden weer twee liederen gezongen;

“ O Heer, die daar des hemels tente spreidt” en “Dankt, dankt nu allen God.”

Er was vervolgens gelegenheid voor gelukwensen aan het bestuur, waarna de slotzang volgde: gezang 94 uit de nieuwe bundel, ofwel gezang 29 uit de gereformeerde bundel

*“Halleluja, eeuwig dank en ere,
lof, aanbidding, wijsheid, kracht,
word op aard en in de hemel, Heere
voor Uw liefd' U toegebracht.
Vader, sla ons steeds in liefde gade;
Zoon des Vaders schenk ons Uw genade;
Uw gemeenschap, Geest van God,
Amen, zij ons eeuwig lot.”*

De avond werd besloten met een dankgebed. De collecte werd gehouden ter bestrijding van de onkosten aan deze herdenking verbonden.

Arie van der Nagel, geboren 1910; bestuurslid van 1947 tot 1964.

Arie kwam in het bestuur als opvolger van zijn schoonvader, Barend Imthorn. Ds. Baas was voorzitter. Het bestuur bestond verder uit slager van Kesteren, L. Bloemendaal. G. Barnhoorn, K.v.d.Mey, A de Vries en J. Varkevisser. Arie is heel wat jaren buurman geweest van de school. *“Waar nu het dorpsplein en de begraafplaats ligt had ik mijn kwekerij. Wat ik me nog goed herinnerde is dat Meester van de Berg zijn stem nogal kon verheffen. Dat hoorde je over de kwekerij heen. Ik ben nog al eens naar hem toegegaan om hem er op te wijzen dat het halve dorp hem kon horen. Maar het bleek dat hij dat niet erg vond”*. Meester van der Berg was nadrukkelijk aanwezig. Ook binnen het bestuur had hij een belangrijke inbreng en dat botste nogal eens.

Begin jaren vijftig waren er nogal spanningen op kerkelijk gebied. Naast de Gereformeerden en Hervormden, waren er nu ook de Vrijgemaakten (sinds 1944) of wel de Artikel 31 kerk. Daarnaast was er in Valkenburg ook een groep van de Gereformeerde Bond, daartoe behoorde ook van der Nagel. Voor meester van der Berg als rasechte hervormde viel dat allemaal niet mee. In 1958 verlieten de Vrijgemaakten massaal de school en verhuisden naar een eigen onderkomen in Oegstgeest. De naam de Vries werd zeldzaam op school.

- naar de Broekweg.

Juist in die periode werden de eerste drie nieuwe lokalen aan de Broekweg in gebruik genomen en een jaar later de volgende drie. De vorige school aan de Kerkweg had dus maar 17 jaar gefunctioneerd. En dat is behoorlijk kort voor een gebouw. Hoewel een deel van het gebouw dateerde van voor de oorlog. Eind jaren '40 was er nog een vijfde lokaal bij gebouwd. Er was dan ook wat bijzonders aan de hand. Het gebouw was aan het verzakken. En dat kwam door de gigantische opgravingputten in de directe omgeving. Vanwege het feit dat het gebouw scheuren vertoonde en het gegeven dat de school te klein werd en uitbreiding noodzakelijk was, werd er toestemming verleend voor nieuwbouw. Een aannemer uit Wassenaar had de laagste offerte. Toch werd het werk gegund aan een Valkenburgse aannemer. Slootweg werd de bouwer van de eerste vleugel. Het ontwerp was van architect Nol Bos, (een oud leerling). De eerste steen werd op 15 november 1957 gelegd door de voorzitter Ds. Lekkerkerker. In september 1958 werden de eerste drie klassen in gebruik genomen. Op 19 november legde Burgemeester Van der Have de eerste steen voor de 2^e vleugel, gebouwd door aannemer van Leeuwen uit Wassenaar. Volgens velen voor een veel te lage prijs. In ieder geval kon het bestuur het niet maken ook deze vleugel aan een Valkenburger te gunnen. Aannemer Slootweg had ook graag de 2^e vleugel gebouwd.

In 1959 was de school in zijn geheel verhuisd naar de Broekweg no. 32.

Nog in het gebouw aan de Kerkweg kreeg Juf Minderhout gezelschap van juffrouw Jonker en wat later van Juffrouw Jansen. Zo kregen de eerste 3 klassen een juf en de volgende klassen een meester.

Na meester Berkhout en Schoonbeek kwamen de meesters Middelraad en Bult. “Als laatste nieuwkomer in mijn bestuursperiode kwam meester de Heus als opvolger van meester van der Berg.” Dat was per 1 januari 1962. De school begon aan een nieuwe periode.

Koos van der Mey, geboren 1944

Koos ging op 1 april 1951 naar de school aan de Kerkweg en heeft nog net de verhuizing naar de nieuwe school aan de Broekweg meegemaakt. Wat hem daar nog het meeste van is bijgebleven waren de nieuwe meubels. Niet meer met z'n tweeën in een bank, maar ieder zijn eigen stoel, achter een één- of een tweepersoonstafeltje. De verhuizing van de oude naar de nieuwe school verliep voor Koos via de Kruisweg. In februari 1950 werd de nieuwe Hervormde kerk in gebruik genomen. Als dank voor het geduld en de toestemming om eerst opgravingen te mogen

verrichten, kreeg de Hervormde gemeente een kerkzaal bij het gebouw. En eigenlijk vanaf het moment dat de zaal klaar was, werd het in bruikleen aan de school gegeven. Klas 4 van meester Schoonbeek werd daar gehuisvest en Koos heeft daar twee jaar les gehad. “We verzamelden iedere dag op het schoolplein aan de Kerkweg en liepen dan netjes in de rij naar de Kruisweg. Omdat we geen kastjes hadden, werden de spullen in dozen bewaard, die door bakker Meurs waren geleverd. Iedereen had een doos van Blue Band.”

In 1956 ging men ook in Valkenburg over van een ‘april’ school naar een ‘september’ school Dit betekende dat de meeste kinderen 1 ½ jaar in een klas zaten. Zo moest Koos langer in de 5^e zitten. Dat was bij meester de Bruin. Een enkeling mocht na een half jaar al over. Dat waren de hele goeie.

Ook in de zesde klas kreeg Koos les van meester de Bruin. Vanaf de vijfde klas vond er een tweedeling plaats op school. De kinderen die naar de tuinbouw-, huishoudschool en LTS zouden gaan, kwamen bij elkaar in een klas en de kinderen voor Mulo, HBS en Gymnasium werden ook bij elkaar gezet. Zo waren er twee combinatieklassen 5-6. Eén onder leiding van meester de Bruin en de ander onder leiding van meester van der Berg, die ook nog een aantal leerlingen als klas 7 had.

Bij de verhuizing naar de Broekweg mochten de oudste jongens meehelpen. “Nu dat was een feest. Zo moest het orgel van meester vd. Berg ook verhuisd worden. Op een bandenwagen reden we het orgel door de Broekweg. Daarbij probeerde een van de jongens er onder het rijden geluid uit te krijgen. Dat vond meester vd. Berg niet leuk.”

Koos zijn vader zat in het bestuur, “En ik denk dat dat de reden was waarom ik af en toe vrij af mocht om mijn vader te helpen op het land, want eigenlijk was dat verboden”. Koos trok in zijn lagere school tijd veel op met Aad van Leeuwen, Arie Bol en Dirk de Vries. Een van de populairste bezigheden uit de jaren vijftig was zwemmen in de Oude Rijn. Van milieu- vervuiling e.d. had men nog nooit gehoord. Aan de overkant van de Rijn was zelfs een soort strandje. Echt bijzondere herinneringen aan school heeft Koos niet. Het hoorde er gewoon bij. Iedereen moest naar school. Koos kan nu nog verontwaardigd zijn, als hij denkt aan het schoolblijven, omdat hij de sommen niet af had.

Volgens Koos was het jaarlijkse schoolreisje Drievliet, Blijdorp, Wassenaar, Bedriegertjes of Artis het hoogtepunt van het jaar.

Marius van de Mey, geboren 1950.

Mari ging op 1 april 1956 naar de lagere school aan de Kerkweg en dat was voor de laatste keer dat het schooljaar op 1 april begon. Vanaf september 1956 werd de school een zogenaamde septemberschool. In de eerste klas kwam Mari bij juffrouw Jansen terecht. “Daar heb ik bijzondere herinneringen aan. Met haar zette ik de eerste stappen in de ‘wereld’ buiten het ouderlijk huis aan de Burgemeester Lotsystraat en het bloemenbedrijf aan de Broekweg. Tot dan toe was het leven een groot spel. Nu gingen we leren rekenen schrijven en lezen. Alles wat je nu weet begon bij haar. Ook in de tweede kregen we haar als juffrouw en dat was een hele opluchting, want juffrouw Minderhout vonden we een beetje eng. Dat sloeg natuurlijk nergens op, maar ja zo kwam ze over. Als je jarig was ging je de klassen rond. Bij juffrouw Minderhout gaf je steevast een verkeerde hand. Dat moest een stevige zijn en dan kneep ze behoorlijk.

In de 2^e klas leerde juffrouw Jansen ons een musical. Zowel ik als anderen uit mijn klas weten niet meer ter gelegenheid waarvan, maar de opvoering was in de zaal ‘de Vries’.

Het stuk was een soort sprookje met kabouters, elfjes, een koning en een koningin. Mari was elfje. Dat was nog iets. Er waren er ook die voor paddestoel of boom moesten door gaan. Joop

Oosterlee was het haasje, die in een strik terecht kwam en kabouter Henk Imthorn haalde hem er uit. De enige tekst die nog is bijgebleven, is het begin van het liedje *"Hippel hippel haasje huil nu maar niet meer"*. Joop moest dat nog jaren horen.

In 1958 was de verhuizing van de Kerkweg naar de Broekweg. De eerste drie lokalen waren gereed en klas 1 en 2 en klas 6 verhuisden het eerst. Iedere leerling nam zijn eigen spullen mee en in een lange rij verhuisden de leerlingen van de houten schoolbanken naar de mooie nieuwe meubels van "Marko". In 1959 kwam ook de tweede vleugel af en vanaf die tijd zat Mari in die vleugel. Eerst bij juffrouw Jonker. "Dat was ook een fijne juf. Zij bouwde in het dagprogramma altijd na een inspanning op tijd ontspanning in. Op een dag kwam meester van der Berg 's morgens binnen en vertelde ons dat juffrouw Jonker ziek was en we daarom naar huis mochten. Er ging een groot gejuich op, waarop meester van der Berg witheet werd en ons voor straf een half uur met de armen over elkaar liet zitten. Daarna mochten we heel stilletjes weg om vervolgens juichend de Marinus Poststraat in te lopen."

In klas 4 zaten we bij meester Bult en de laatste twee jaar bij meester de Bruin in de combinatie klas. Vanaf de vijfde klas kregen we een andere samenstelling van kinderen, afhankelijk van waar je naar toe ging. Meester de Bruin was streng, maar rechtvaardig. Hij bleef altijd rustig en straf bestond bij hem uit nablijven. Ruim drie jaar zat Mari in die vleugel van het gebouw en het bijzondere daarvan is dat hij zo uitzicht had op de kwekerij van zijn vader. Dat leidde nogal eens tot niet opletten en straf van de meester en dus nablijven. Een keer gooide een werkne-mer speels een sneeuwbal tegen de ruit en daar zat een steen in. Gevolg de ruit kapot.

In de jaren vijftig vierde de fantasie bij de kinderen hoogtij. Was na de oorlog 'het soldaatje spelen' favoriet. Aan het einde van de jaren vijftig was dat vervangen door de vrachtauto. De handen maakten de draaiende bewegingen aan het stuur en met de mond werd het geluid van de motor nageemaakt. Vooral Jan Hartevelt was daar fanatiek in. Hij speelde altijd een hele grote; de Krupp of Volvo van de firma Postmus. Het lukte hem bijvoorbeeld niet om in een keer de bocht naar het achterpad te nemen. Waarschijnlijk had hij er ook nog een aanhanger achter. Rond de paardenmarkt tijd speelden we paard. Met een touwtje om de nek stond je vast aan een hek. Piet Bol was dan de verkoper. Ja en als dan de bel ging was de verleiding groot om een 'paard' aan het hek te laten staan.

Een bamboestok met aan het ene uiteinde een balletje en aan de ander een pluim van wollen draadjes en je was tamboer-maître. De hele straat was van jou. Zelfs Jan Hartevelt moest wachten. Ja en dan kwamen er nieuwe vliegtuigen op het vliegveld; De Gruman Tracker S2F." Mari herinnert zich nog, dat toen de eerste over vloog, iedereen uit de banken kwam en voor het raam ging staan. "Vervolgens mochten we allemaal naar buiten om te gaan kijken. De volgende dag speelden we vliegtuigje, met de armen wijd over de rode lijnen op het schoolplein. Die rode lijnen werden ook gebruikt voor het spel overlopie, trefbal en 'schaar'; met z'n tweeën aan elkaar moest je anderen vangen. Een spel wat je nu nauwelijks meer ziet is landrovertje of landjepik. Dat speelde je met een zakmes."

Met de paardenmarkt was er wel een optocht, maar ieder mocht zelf weten hoe hij mee deed. Velen versierden de fiets met bloemstukken; een soort kindercorso. Later kwamen daar de zelfgemaakte karren bij. Na de optocht waren er spelletjes op het schoolplein.

- als bestuurslid van 1989 tot 1999, waarvan acht jaar als voorzitter.

"Het besturen van een school gaat zelden vanzelf. Je moet bij de les blijven. De jaren '90 kenmerken zich door telkens weer nieuwe regels vanuit Zoetermeer (ministerie van Onderwijs). Het onderwijs is voortdurend in beweging. Soms leek het er wel eens op alsof 'paars' erop uit was het de vrijwilligers van het bijzonder onderwijs zo moeilijk mogelijk te maken. De rol van de directeur wordt in het onderwijsgebeuren steeds belangrijker en gelukkig krijgt deze daar ook de ruimte voor. En in Wim Glasbergen hebben we een directeur die dag en nacht voor de school in touw is.

In de eerste jaren van deze bestuursperiode is veel aandacht besteed aan het personeel. De nieuwe directeur had opdracht gekregen van het bestuur om de school nieuw leven in te blazen. En het duurde nogal even voordat alle neuzen de zelfde kant op stonden. Niet alleen voor het team, ook voor de ouders was het wennen. Begin jaren negentig ging de school nogal eens over de tong en dat leidde tot een terugloop van het aantal leerlingen en zelfs dreigend ontslag voor personeel. Want minder leerlingen betekent minder fre's. Fre's zijn formatie - rekeneenheden. Voor iedere leerling is er een aantal beschikbaar. Met deze fre's moet al het personeel betaald worden. Ook dit systeem is in de jaren '90 ingevoerd en betekende cursussen volgen voor bestuursleden.

Een heel positieve ontwikkeling in het onderwijs is het Weer Samen Naar School project. Hiermee wordt bereikt dat moeilijk lerende kinderen zolang mogelijk op de basisschool blijven en door extra begeleiding worden bijgespijkerd. Bij ons wordt dat met name door juf Alie Bunk verzorgd. In organisatorisch verband betekent het dat de protestants.christelijke scholen van Katwijk, Rijnsburg en Valkenburg samen werken en samen de Windvang (voorheen de Zonnebloemschool) 'runnen'. Maar voordat zo iets handen en voeten krijgt is er heel wat uurtjes vergaderd.

Het bestuur heeft in 1996 het initiatief genomen tot de oprichting van een christelijke peuterspeelzaal. Het bestuur zag dit als een investering in de toekomst. Aanleiding was de dreiging van een leegkomend schoollokaal. Een onderkomen werd ons zomaar in de schoot geworpen. Door een grondruil met de gemeente kwam een lokaal van de voormalige kleuterschool op ons terrein te staan. Door veel vrijwilligerswerk, onderleiding van Jan Varkevisser, staat er nu een prachtig gebouwtje voor de christelijke peuterspeelzaal 'Het Opstapje'.

Het onderwijs werd ook geconfronteerd met bezuinigingen. Zo werd het aantal extra uren voor b.v. gymles drastisch teruggebracht en het schoolzwemmen afgeschaft. Twee gemeentelijke beslissingen waar we niet blij mee waren, maar desondanks was de relatie met het gemeentebestuur goed en dat moest ook wel omdat de verantwoordelijkheid voor de huisvesting van het onderwijs, van het rijk volledig overging naar de gemeente. En dat heeft onze school geen windeieren gelegd. Want de nu geheel vernieuwde school had er nooit zo mooi uitgezien als we afhankelijk waren geweest van het rijk. En dan zijn we gelijk bij de mammoetklus uit de jaren '90. Het veertigjarig onderhoud. Dit heeft veel voorbereidingstijd en vergadertijd gekost, maar heeft ook veel goodwill gekweekt bij de ouders. Er is ontzettend veel werk verzet door 'vrijwilligers'. De betrokkenheid bij de school werd groter en dat is belangrijk. De jaarlijkse barbecue en oudejaarsborrel kennen steeds meer genodigden.

Tenslotte zij nog vermeld dat er in deze jaren veel jubilea waren van teamleden die 25 jaar aan onze school verbonden zijn. Wat dat betreft hebben we een honkvast team."

Door zijn werk moest Mari in 1999 afhaken en dat vond hij jammer. "Ik heb met veel plezier aan de school gewerkt. Het is een mooie, maar intensieve hobby."

De jaren zestig.

- Corrie Schoneveld - de Wit; geboren in 1954.

Om misverstanden te voorkomen: Corrie is er een van de Wit en van Tol en was de zesde uit een gezin van negen kinderen. Toen Corrie in 1960 naar de lagere school ging waren Wil, Ank, Nel, Jan en Adri haar al voor gegaan. Kees, Piet en Aad kwamen daarna. Corrie ging helemaal niet graag naar school, thuis op het bedrijf was het één grote speeltuin met al die bouwmaterialen. Toen in 1958 de kleuterschool in beeld kwam zag ze dat helemaal niet zitten. Ook al deed juffrouw de Boer nog zo haar best. "Ik weet nog dat ma dacht dat ik op school zat, maar ik was mooi mee met oom Gerrit in de vrachtauto naar de steenfabriek. Dat was veel leuker dan school. We gingen allemaal niet graag. Onze Piet moest bij mij achterop de *rijdende* fiets worden gezet, anders ging hij gewoon niet."

Dat Corrie niet graag naar school ging, kwam door haar uiterlijk en de manier waarop de mensen op school daarmee om gingen."Ik had een bril, een beugel en ik hakkelde. Een minderwaardigheidscomplex van hier tot ginter. Er voelde zich ook niemand geroepen om mij op mijn gemak te stellen. Zo mocht iedereen zijn psalmversje opzeggen in de bank en moest ik voor de klas gaan staan. Vast de harde methode om van het hakkelen af te komen. Nu op dat moment lukte het prima. Ik zei niks. De enige die begrip had voor mijn stotteren was meester de Bruin. Maar toen zat ik al ruim 5 jaar op school."

Corrie begon bij juffrouw Poppema, die in de plaats kwam van juffrouw Jansen. Na juffrouw Minderhout en juffrouw Jonker kwam ze in de klas van meester Zandstra, die voor meester Bult was gekomen. Inmiddels was het hoofd, meester van de Berg na ruim 20 jaar vertrokken en kwam in januari 1962 meester de Heus als hoofd van de school.

"We moesten nogal eens overblijven om huiswerk te maken en dan kwam mevrouw Sofner met een pannetje eten op school voor haar kind. Nu, mijn moeder kwam nooit, die had geen tijd. Ook niet op de kijkavonden want daar werd je toch niet vrolijk van.

Ik was geen goede leerling en dat had natuurlijk ook met de sfeer te maken. Soms zag mijn vader pas het rapport na de vakantie. Er moest tenslotte een handtekening onder. En als het rapportenavond was gaf ik het briefje de andere dag. Nee, het waren rampjaren. Ik herinnerde me nog dat we een keer een invaller hadden, die dronken voor de klas stond. Hij kwam uit Den Haag. Een positief gebeuren was de optocht met de paardenmarkt. Vanaf 1966 werd het een georganiseerde optocht. Ik was boer."

Corrie ging in 1967 naar de huishoudschool, samen met Jos Zandbergen. En toen werd schoolgaan alsnog leuk.

Als lid van de ouderraad.

Sinds 1997 zit Corrie in de ouderraad en wat ze in de jaren '60 op school te kort kwam haalt ze nu terug. Corrie is inmiddels getrouwd met Gijs Schoneveld en heeft vijf meiden, waarvan er nu nog twee op school zitten."Het is heerlijk om op school met allerlei zaken bezig te zijn." De ouderraad houdt zich met name bezig met die taken die het voor de kinderen extra leuk maken om op school te zijn. Sinterklaasfeest, spelletjesdag, Kerstfeest, avondvierdaagse, schoolreisje en de optocht met de paardenmarkt. Daarnaast wordt het schoolteam met allerlei zaken ondersteund. De ouderraad betreft zoveel mogelijk ouders bij alle werkzaamheden. "Er zijn gelukkig veel ouders die aan een oproep gehoor geven. Ook als het gaat om minder leuke klussen zoals schoonmaken. Hoewel, als je met een aardige koppel bent, is het gauw gezellig op school."

De ouderraad is begonnen in de jaren '70. Eerst als ondersteuning bij het lezen en het op-

zetten van een bibliotheek. Het initiatief kwam bij Jan Pen vandaan, die toen waarnemend hoofd was. De ouderraad bestaat uit 12 ouders. Tot nu toe heeft er nog nooit een man in de ouderraad gezeten. De zittingsduur is maximaal 6 jaar.

Een van de eerste zaken waar de ouderraad zich mee bemoeide, was het vervoer bij het schoolzwemmen. Te voet via de pont, dat vond men maar niks. De actie had succes. Voortaan gingen de kinderen per NZH-bus naar het zwembad in Rijnsburg.

Sinds 1988 doet de school mee met de avondvierdaagse. Een activiteit, die door de ouderraad wordt geregeld en waar door de kinderen enthousiast aan wordt mee gedaan.

“In vergelijking met vroeger zijn we als ouders veel meer betrokken bij alles wat op school gebeurt. Niet alleen willen we dit zelf, maar ook de school staat er steeds meer voor open. Ook de kinderen zijn beter af dan 30 jaar geleden. Er is veel meer persoonlijke aandacht. Wat dat betreft is het een verschil van dag en nacht. Je kunt nu gerust met een bril en een beugel naar school. Zelfs het stotteren behoeft geen probleem te zijn. Wat toen een ramp (de school) was, zou ik nu voor geen goud willen missen.”

Ferdinand Bleijswijk; geboren in 1961.

Ferdinand is geboren op een woonboot in de Rijn ter hoogte van de kwekerij van Piet Zwaan aan de Voorschoterweg. Ferdinand woonde dus in de ‘buitenwijk’, zoals de Valkenburgers dat plegen te noemen. Wonen op het water, dan is zwemmen eigenlijk heel belangrijk, maar het staat Ferdinand bij dat hij dat pas op school heeft geleerd. “Want in mijn tijd had je schoolzwemmen in Wassenaar.” “Fietsen was veel belangrijker om te leren, want op mijn vierde moest ik wel naar het dorp, Samen met mijn zus Saskia fietste ik iedere dag naar school. Ik dus naar de kleuterschool aan de Kerkweg. Volgens mij bleven we dan tussen de middag over en kwam Saskia bij mij op school haar brood op eten. In het begin keek ik mijn ogen uit. Voor mij leek Valkenburg wel een metropool. Tot dan toe was de waterkant mijn territorium geweest en uiteraard lag ik er ook wel eens in. Maar het lukte mij altijd weer om op de kant te komen. Mijn zusje Hedwig was bijna verdronken. De buurvrouw heeft haar toen bovenwater kunnen houden tot dat er hulp kwam. Sinds dat gebeuren werd het zoeken naar een woning belangrijk.

In 1967 verhuisden we naar het Joght, naar de Prof. van Giffenstraat. Nu kon ik lopend naar school. Inmiddels was dat de Broekweg geworden. De kleutertijd bij juffrouw Schalk (geloof ik) en juffrouw de Boer was voorbij.

Het rijtje leerkrachten is bij Ferdinand minimaal. Twee jaar bij Juf Berkhey, vervolgens drie jaar bij meester Gerrit van Rijn en in de 6^e klas bij meester de Bruin. “Juffrouw Berkhey was gewoon een hele lieve juffrouw. Gerrit van Rijn was een geweldige meester. Hij kon ontzettend goed vertellen met name over de natuur, wat in die tijd mijn favoriete vak was. Gerrit kwam altijd met veel voorbeelden uit de praktijk. Voor meester de Bruin geldt eigenlijk het zelfde. Ik vind het knap, dat hij nu nog weet dat ik van die mooie olifantjes maakte, Afrikaanse (grote oren) en Indische (kleine oren). We maakten deze figuren van klei tijdens de handvaardigheidles. De school had net een oventje aangeschaft. Aardrijkskunde was ook een prachtvak. Nog steeds ben ik geïnteresseerd in plattegronden en geologische kaarten.

We moesten ook iedere maandag een psalm of gezang leren. Eigenlijk vond ik dat een overbodige bezigheid. Zeker omdat er maar 2 of 3 een beurt kregen. “*Wat de toekomst brengen mo-ge.*” van Jac.v.d. Waals vond ik een mooi lied. Wat een diepe indruk op mij maakte, was het bloemenleggen op 10 mei ter nagedachtenis aan de slachtoffers uit de Tweede Wereldoorlog. En dan vooral als Marlene Bloemendaal de bloemen bij het graf van haar moeder legde. Dat was ontroerend.

In mijn herinnering hadden we een voorbeeldige klas met jongens als Henk van Delft, Gerard

Zonneveld, Dirk Doldersum, Floor van Tilburg, Frans Imthorn, Rein v.d.Zwart en Dirkjan van Duyn. Met die laatste speelden we vaak bij boer van Leeuwen en op de bunkers. Alleen Tjeerd Bruinsma viel uit de toon. Hij kon nogal eens vervelend uit de hoek komen. Het was voor mij een verrassing dat hij later op de middelbare school gewoon een toffe gozer bleek te zijn. Uiteraard hadden we ook meiden in de klas, zoals Marja de Jong en Wilma van Dijk. De klassen waren best groot.”

Daarom werd er begin jaren '70 een vleugel bij gebouwd. Van deze bouwactiviteiten kan Ferdinand zich niets herinneren. Ook niet dat daardoor het schoolplein een geheel andere vorm kreeg. Feit was wel dat de school een mooie aula rijker was. “Daar kregen we dan film. De drooglegging van het IJsselmeer zie ik nog zo voor me. Na afloop werd de film met beeld teruggespoeld, dat was echt kicken.

We voetbalden ook veel op het Dorpshuisplein. Op woensdagmiddag speelden we een toernooitje, dat Henk Jansen in elkaar had gezet.

Het was een leuke tijd op school. Het enige negatieve dat ik mij kan herinneren, is dat er een keer bij landrovertje met een spijker naar een ander is gestoken. Vanaf dat moment werd het spel verboden. (Nu, anno 2000 kent men het spel niet meer).

We kregen gymles van juf. Dompeling geloof ik. Trefbal deden we veel en vlak voor de vakantie apenkooi. Ook was er eens per jaar een sportdag en kreeg je een diploma gymmen. Over diploma's gesproken. Tijdens het verkeersexamen was ik verdwaald en toch geslaagd.

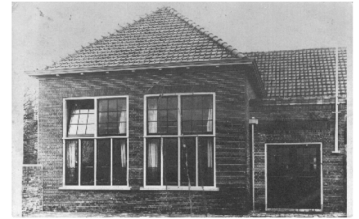
En dan hadden we natuurlijk de schoolreisjes met als hoogtepunt de Efteling. Om half 5 was het verzamelen bij de bus. Maar Harry Evers en ik waren nog lekker aan het kanoën. Iedereen stond op ons te wachten. Je begrijpt dat we met gejuich werden ontvangen.

Mijn lagere schooltijd gaf mij een geborgen, veilige en onbezorgde jeugd.”

Een korte terugblik naar de jaren vlak na de oorlog.

Na vijf turbulente oorlogsjaren en ruim een half jaar dienst bij de Binnenlandse Strijdkrachten, begon ik einde 1945 m'n werk op de school in Valkenburg. Valkenburg van toen was een klein, intiem dorpje. De buitenste grens was de Lotsystraat met alleen huizen aan de noordkant. Het bezat een prachtig ontworpen school met vier lokalen. Aan de voorkant was een groot veld (nu het dorpsplein) met bosjes langs de Grote Wetering. Op dat veld werd altijd druk gevoetbald en in de bosjes verstoppertje gespeeld. Vanuit de school had je een prachtig uitzicht over de velden naar de duinen. Een viermans-school betekende dubbele klassen en in die tijd ook grote klassen. In 1953 had ik een record van 52 leerlingen, door de komst van een paar evacuee's (stormramp). Het was flink aanpakken. In één van mijn eerste jaren waren er veel veldmuizen, die de droogte onder de school opzochten. Als er rustig gewerkt werd, kwamen ze wel eens in het lokaal. Bij afspraak hielden we ons dan stil, tot er genoeg binnen waren. Een jongen stopte dan snel het gat dicht en de vangst kon beginnen. Meisjes gillend op de banken. De vangst werd later buiten vrijgelaten.

We hadden een 'baas' van een hoofd, een alleskunner. Hij was naast zijn werk, dirigent, dominee, journalist en later, toen dat mocht raadslid. Ik heb met plezier onder Mr. Van den Berg gewerkt. Hij had er goed de wind onder. M'n naam werd in die dagen, analoog aan zijn naam, Van de Bruin. Onder die naam ben ik ook opgenomen in de ziekteverzekering (oud leerling die daar werkte).

Vlak na de oorlog waren de verbindingen erg slecht, want er waren nogal wat bruggen opgeblazen. Omdat het even snel ging, liep ik dan uit school ruim een uur en kon dan met de bus verder. Gelukkig bracht een vergunning voor de aankoop van een fiets uitkomst. Nu kun je je niet indenken hoe geweldig dat was. Er werd met afgunst naar je gekeken.

Er was aan veel dingen gebrek en men had het nog niet breed. Daardoor moesten de schoolreisjes ook niet te veel kosten. Maar we waren vindingrijk!!! Een heel leuk, maar erg weinig kostend reisje was: lopend door de duinen naar het strand. Ons bestuurslid Jan Varkenvisser bracht met paard en wagen limonade in een melkbus, broodjes en versnaperingen bij een grote bunker langs het fietspad naar Wassenaar. Vlaggenroof en andere spelletjes deden we dan in de duinen. Daarvandaan langs het strand naar Katwijk. Met de tram naar Katwijk Binnen en weer lopend naar huis. Zo ging dat toen. Een gouden dag!!! Andere reisjes waren: met de schuit van Postmus naar Drievliet of op de open vrachtwagen van de compostfabriek van Van der Perk naar de Haagsche Schouw en vandaar met de gele tram naar de dierentuin in Wassenaar. Het werd steeds luxer.

Op één van die luxere reisjes ging het verkeerd. Met de trein naar Amsterdam naar Artis. Op de terugreis liep het spaak. Volle stadstrams. Met plukjes naar het station, maar het lukte. Op het station was ieder present. We stapten in, maar wat we niet wisten was, dat er op het laatste moment er één het toilet was binnen gewipt. Bij telling ontbrak er dus één. Een telefoongesprek bracht aan het licht, dat hij op de trein gezet was naar Valkenburg (Limburg). Door de goede zorgen van de NS kwam hij toch in Leiden aan, waar hij door de bups met gejuich werd ontvangen. Er was één gelukje bij. Hij zat in de groep van de dominee en die was schotvrij. U begrijpt wel wat ik bedoel.

Er komen veel herinneringen boven, maar teveel.

De welvaart en het aantal kinderen nam toe.

Er kwam een lokaal bij. Het kerkzaaltje werd in gebruik genomen. Later werden er drie nieuwe lokalen aan de Broekweg gebouwd en daarna nog eens drie. Het mooie schooltje werd afgedankt, wat een verlies.

D. de Bruin

Eerste steen gelegd bij de eerste uitbreiding 1970 door dhr. G. Barnhoorn. Zijn vrouw kijkt belangstellend toe.

Schoolreisje: Schiphol 1957

Kleuterklas van Juffrouw de Boer, mei 1963 Staand: Lida Bruinsma, Carolien van Es, Hilda Star, Thea Schoneveld, Linie van Holland, Anja Zwaan, Yvonne Haasbeek, Corrie Vis, Jacqueline Schwartz, Marianne Royens, Jaap v.d. Hove, Jeny Messemaker, Marion Gravekamp, Reindert de Winter, Gerhard de Vries, Wim Keyser?, Hans Jongbloed, Tony Ruler, Nico vd. Nagel, Kikie van Dam, Sonja Kopp, Henk Ravensbergen, Henk van Egmond, Petra Viegen?, Nellie Schaap, Brigitta Soffner, Ineke Koning, Annelies Verhijde, Ditta de Vries, Wilma Gravekamp, Irene Tijsterman, Walter van Gulik, Dominique van Zon, Hermanna Schoneveld

Klas 3 van de School met de Bijbel te Valkenburg. Juni 1973

Van links naar rechts beginnend op de achterste rij: Jack Binnendijk, Danny Rosmolen, Evaline Oosterlee, Jeannette de Vries, Wim Peursum, Andries Korenhof, Bart Visscher. Rij 2: Paul Oudshoorn, Jan v.d. Nagel, Peter Binnendijk, Henri van Woerden, Ada de Mooy, Maarten v.d. Meij, Ida v.d. Mey, Jeannette Bol. Rij 3: Renate van Leeuwen, Rob v.d. Meij, Wilma v.d. Meer, Pieter de Winter, Michele Boekee, Gert Godwaldt, Jan Zwanenburg, Karin Zwaan, Erik Vegt, Jeanine Strikwerda. Rij 4: Maria Rosmolen, Wim Houwaard, Didi Ooms, Gert Ooms, Annemieke van Es, Adrie Kersbergen, Connie Franke. Voorste rij: Dea de Mooy, Karin Buwalda, Rob Marchand, Bram Brouwer, Eveline van Kouwenhoven, Hans Janssen, Aafke de Vries, Meester Jan Pen.

A. Bult, D. de Bruin

C.J. Berkheij, A. v.d. Berg

Mevr. F.J.E. Jonker-Smeenk, Mevr. M. Minderhoud

Zwemles in de Oude Rijn, achter bij fam. Bakker waar nu Rijnweide staat.

1954 Ankie Rhijnsburger, Nel Barnhoorn, Atie Imthorn, Muriël Sibenius Trip, Arie de Vries, Nel Meurs, An-nemieke v.d. Nagel, Roelie Wiersma, Henny Varkevisser, Bep de Roode, Jopie van Dijk, Walter Binnen-dijk, Lies Scheffer, Gerrit van Dijk, Piet Botermans, Nico van Dijk, Jan Visser, Jan v.d. Nagel, Meester Schoonbeeg, Jan Oudshoorn, Ada Zandbergen, Jan Zandbergen, Kees Korpershoek, Bep Barnhoorn, Henny Visscher, Miep Imthorn, Rietje Slootweg, Chrisje Sibenius Trip, Ineke v.d. Mey, Henk de Mooy, Gré Oudshoorn, Louis Mak

Jacoline Koning, Margreet v.d. Nagel, Karin v.d. Mey, Kees Ouwersloot, Rolf v.d. Velde, Nofke de Gunst, Raymon Wigmer, Brian Oudshoorn. - Sjacoline Brouwer, Jacoline de Mooy, Henk v.d. Mey, Hans Polanen, Ard en Danny de Mooy, Hilda Post, Mieke Oosterlee, Jenny de Roode - Caroline Poortermans, Bram Houwaard, dhr. Van Kampen. - Sandra Blikman, Jolanda Hoekstra, Diana de Vries, Henk v.d. Mey, André Volwater, Danny de Wit

STATUTEN

Artikel 1.

De vereniging draagt de naam: Vereniging voor Christelijk Onderwijs te Valkenburg Z.H.
Zij is gevestigd te Valkenburg (Zuid-Holland).

Artikel 2.

De vereniging aanvaardt als richtsnoer voor haar handelen de Bijbel als Gods Woord; volgens het reformato-
risch belijden.

Artikel 3.

1. De vereniging stelt zich ten doel werkzaam te zijn tot oprichting en instandhouding van één of meer christe-
lijke scholen voor kleuteronderwijs/basisonderwijs/buitengewoon onderwijs/voorgezet onderwijs.
2. Zij tracht dit doel te verwerkelijken door het houden van vergaderingen, door het zoeken van samenwerking
in alles wat tot de plaatselijke en algemene belangen van het christelijk onderwijs behoort en voorts met alle
andere wettige middelen, welke tot het gestelde doel dienstig zijn.

Artikel 4.

De geldmiddelen van de vereniging worden op wettige wijze verkregen uit contributies, bijdragen, subsidies,
leningen, legaten, schoolgelden en andere haar rechtmatig toekomende baten.

Artikel 5.

1. Leden der vereniging zijn allen, die zich daartoe bij het bestuur hebben aangemeld en als zodanig zijn toege-
laten. Voorwaarden voor toelating tot het lidmaatschap zijn betuiging van instemming met de in artikel 2 om-
schreven grondslag en bereidheid tot betaling van een contributie, waarvan het bedrag jaarlijks in de algemene
ledenvergadering wordt vastgesteld.
2. Het bestuur beslist binnen één maand na de aanmelding over de toelating. Bij weigering kan de belangheb-
bende binnen dertig dagen, nadat de beslissing van het bestuur te zijner kennis is gebracht, schriftelijk in be-
roep komen bij de ledenvergadering, welke daarop in haar eerstvolgende vergadering uitspraak doet. De leden-
vergadering is echter niet verplicht haar beslissing te nemen in een vergadering, welke gehouden wordt binnen
veertien dagen na de indiening van het beroep. Hangende het beroep is belanghebbende geen lid.
3. Het lidmaatschap gaat verloren:
 - a. door overlijden;
 - b. door opzegging, welke het lidmaatschap doet vervallen met ingang van de eerste dag der maand, volgende
op de maand waarin de opzegging aan het bestuur wordt medegedeeld;
 - c. door royement -ingevolge een besluit van de ledenvergadering, -genomen hetzij op voorstel van -het bestuur,
hetzij op voorstel van ten minste tien leden, die het desbetreffende voorstel ten minste een week vóór de datum
van de beslissende vergadering schriftelijk bij het bestuur hebben ingediend.
4. Het royement, bedoeld in het vorige lid onder c., kan worden uitgesproken:
 - a. indien het betrokken lid in gebreke blijft de door hem verschuldigde contributie te betalen;
 - b. indien hij weigert zich te onderwerpen aan het verenigingsrecht, zoals dat is vastgelegd in de statuten en het
huishoudelijk reglement, alsmede wanneer hij zich niet wenst neer te leggen bij wettig genomen besluiten van
het bestuur of van de ledenvergadering;
 - c. indien hij in leer of leven kennelijk in strijd komt met de grondslag of het doel der vereniging, zoals ze in deze
statuten zijn omschreven.

Artikel 6.

1. Het bestuur bestaat uit ten minste negen personen, gekozen uit en door de leden. Jaarlijks treden drie van
hen af volgens een door het bestuur op te maken rooster. De aftredende is terstond herkiesbaar. In tussentijdse
vacatures wordt in de eerste ledenvergadering na het ontstaan ervan voorzien. Een tussentijds gekozen treedt
in de volgorde van aftreding in de plaats van degene, die hij vervangt.
2. Een bestuurslid kan door de algemene vergadering te allen tijde worden geschorst of ontslagen.
3. Het bestuur wijst uit zijn midden aan een voorzitter, een secretaris en een penningmeester, die tezamen het
dagelijks bestuur vormen.

Artikel 7.

Het bestuur is aldus samengesteld, dat de verschillende kerkelijke gezindten in de gemeente Valkenburg (Zuid-
Holland) zoveel mogelijk in het bestuur worden teruggevonden in verhouding met het aantal leden der vereni-
ging.

Artikel 8.

1. De voorzitter -en de secretaris of, bij ontstentenis hun plaatsvervangers, vertegenwoordigen de vereniging in
en buiten rechte, mits ter uitvoering van door het bestuur of de ledenvergadering wettig genomen besluiten.

2. Het bestuur is belast met het beheren van de school of scholen der vereniging. Het benoemt, schorst en ontslaat het personeel. Alvorens tot benoeming van een lid van het onderwijzend personeel over te gaan, zal het bestuur zekerheid moeten hebben, dat de betrokkene instemt met de grondslag en het doel der vereniging, zoals die zijn omschreven, in de artikelen 2 en 3 van deze statuten. Wordt aan deze voorwaarde niet voldaan, dan is benoeming alleen in bijzondere gevallen mogelijk, terwijl daarvoor alsdan een bestuursbesluit noodzakelijk is, genomen met een meerderheid van ten minste twee derde deel van de stemmen, die in een voltallige bestuursvergadering kunnen worden uitgebracht.

Artikel 9.

Het bestuur is, onder verantwoordelijkheid aan de ledenvergadering, bevoegd tot alle daden van beheer ten aanzien van de bezittingen der vereniging, met dien verstande evenwel dat het de machtiging van de ledenvergadering behoeft.

- a. voor het vervreemden en bezwaren van onroerende goederen;
- b. voor het aangaan van leningen, ten bedrage van meer dan tienduizend gulden (f 10.000,00);
- c. voor het verhuren van onroerende goederen voor een tijdvak van meer dan één jaar.

Artikel 10.

1. Jaarlijks voor één mei wordt een ledenvergadering gehouden, waarin bestuursverkiezingen plaatsvinden en door het bestuur rekening en verantwoording over het afgelopen boekjaar, samenvallende met het kalenderjaar, wordt afgelegd.
2. Tevens wordt in die vergadering een commissie van twee leden benoemd, belast met de controle op de administratie van de financiën der vereniging over het lopende boekjaar. Deze commissie brengt in de volgende jaarvergadering verslag uit van haar bevindingen.
3. Het bestuur is voorts bevoegd een ledenvergadering te beleggen, wanneer het dit nodig acht: Het is tot de bijeenroeping verplicht, wanneer ten minste tien leden een daartoe strekkend schriftelijk verzoek bij het bestuur, hebben ingediend. Wanneer het bestuur aan zulk een verzoek niet binnen veertien dagen gevolg heeft gegeven, zijn de verzoekers tezamen bevoegd tot het bijeenroepen van een ledenvergadering, die zondig zelf in haar leiding voorziet.

Artikel 11.

1. Voor zover in deze statuten niet anders wordt bepaald, worden alle besluiten genomen met volstreekte meerderheid van stemmen. Over zaken wordt mondeling, -over personen schriftelijk gestemd. Blanco stemmen teilen niet mee. Bij staken van stemmen over zaken wordt het voorstel geacht te zijn verworpen.
2. Wordt bij een verkiezing bij eerste stemming geen volstreekte meerderheid behaald, dan volgt een tweede vrije stemming.

Verkrijgt ook dan niemand de volstreekte meerderheid, dan vindt herstemming plaats tussen hen, die bij de tweede stemming tegelijkertijd het hoogste aantal stemmen op zich verenigden, of, indien het hoogste stemmental niet gelijktijdig verkregen werd door twee of meer personen, tussen hen, die bij de tweede stemming de hoogste twee aantallen stemmen verwierven. Wordt bij de derde stemming geen volstreekte meerderheid behaald, dan wordt degene, die bij deze stemming het hoogste aantal stemmen verkreeg, geacht te zijn gekozen. Wordt bij de derde stemming het hoogste aantal stemmen gelijktijdig verkregen door twee of meer personen dan wordt van hen de oudste in jaren geacht te zijn gekozen.

Artikel 12.

De ledenvergadering stelt een huishoudelijk reglement vast, dat geen bepalingen mag bevatten, die in strijd zijn met deze statuten.

Artikel 13.

1. Wijziging van deze statuten is mogelijk bij besluit van een ledenvergadering, genomen op voorstel van het bestuur of van ten minste vijftien leden, met een meerderheid van ten minste twee derde deel der uitgebrachte geldige stemmen en onder voorwaarde, dat ten minste twee derde deel van het aantal leden aanwezig is.
2. Is het vereiste aantal leden niet aanwezig, dan wordt binnen veertien, doch niet binnen zeven dagen een tweede ledenvergadering gehouden, welke ongeacht het aantal aanwezigen, het voorstel tot statutenwijziging kan aannemen met een meerderheid van ten minste twee derde deel der uitgebrachte geldige stemmen.

Artikel 14.

1. Opheffing der vereniging is mogelijk bij besluit van de ledenvergadering, genomen op voorstel van het bestuur of van ten minste tien leden, met een stemmenmeerderheid, ten minste gelijk aan twee derde deel van het aantal leden der vereniging.
2. De tot opheffing besluitende ledenvergadering beslist tevens over de bestemming van de bezittingen der ver-

eniging met inachtneming van het in het Burgerlijk Wetboek bepaalde.

Artikel 15.

Het bestuur is bevoegd tot het sluiten van overeenkomsten tot het kopen, vervreemden of bezwaren van registergoederen, mits ter uitvoering van een besluit van de algemene vergadering, alsmede tot het verrichten van alle verdere rechtshandelingen uit bedoelde overeenkomsten voortvloeiende.